

ΕΤΟΣ Γ' — ΤΕΥΧΟΣ 1-2

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΟΔ. ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 3

ΑΘΗΝΑΙ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

1925

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ Ε. Τ.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΙΔΡΥΤΗΣ :
ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΛΑΝΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ :
Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ :

Περὶ τοῦ ἐν Ρωσσίᾳ Τεκτονισμοῦ . . . σελ. 737	Τεκ. συμπόσια Α. Ἀδριανοπούλου σ. 774
Π. Δ. Καλογεραπούλου . . . σελ. 737	Ἄρθρα Ἀμερικανῶν τεκτόνων σ. 777
Ὁμιλία ἐπὶ τῇ ἰδρύσει τῆς Στοᾶς	Τεκτονισμὸς ἐν Ἑλλάδι Οἱ. Ἄμος σ. 779
«Πυθαγόρας» Ἐμ. Γαλανῆ σελ. 750	Ἡ τεκτονικὴ δόξα σ. Κ. Δ. Παπακων-
Ἐντυπώσεις μνήσεως Χαρισιάδου σ. 753	στάντινου . . . σελ. 782
Ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει. Ἄρμ. Ἀλιβιζάτου σ. 756	Τελετὴ Στοᾶς Μ. Ἀλέξανδρος. Λόγος
Τὰ κοινωνικὰ ζητήματα. Ἄ. Ἀλεξαν-	Σερβ. Σ. Σπηλιωτοπούλου σελ. 786
δροπούλου . . . σελ. 758	Μνημόσπονον Στοῶν Καθου σ. 791
Ἀνοικοδόμησις ναοῦ ἐν Ζαζόνθου σ. 760	Ἐπιστολὴν Συμβουλίου Αἰγύπτου σ. 793
Ἀρχαιεσιὰ φιλ. ἐργαστηρίων σελ. 761	Ἀπολογία πολιτικοῦ πρόσφυγος
Τεκτονισμὸς καὶ Μαθηματικά Δ. Π.	Α. Πολυδάφου Κυβετοῦ . . . σ. 798
Καλυγεροπούλου . . . σελ. 762	Σχολή πρακτικὴ ἐν Λεμεσῷ σελ. 797
Εμφύλιος εἰρήνη Α. Π. Ἀλεξανδρ-	Ἀρχαιεσιὰι Στοῶν . . . σελ. 798
πούλου . . . σελ. 769	Εἰδήσεις παγκοσμίου Τεκτονισμοῦ σ. 799
Σύγγραμμα Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς σ. 772	

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. Γ. ΜΑΚΡΙΔΟΥ ΚΑΙ Ι. Λ. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ - ΑΚΑΔΗΜΟΥ 12

1924

Πρὸς τοὺς Φιλτ.·. Φιλτ.·. Ἀδ.·. Ἀδ.·.
Συνδρομητὰς ἀνακοινούται:

1) ὅτι τὰ παρόντα τεύχη Ἰανουαρίου καὶ Φεβρουαρίου 1925 καθυστέρησαν λόγω τυπογραφικῶν ἀνωμαλιῶν, ἀνακοινωθείσῶν εἰς τὰ τελευταῖα τεύχη π. ἔτους 1924.

2) ὅτι ἡ ἔκδοσις τοῦ «Πυθαγόρου» ἀνατεθεῖσα, ὡς γνωστόν, εἰς τὸ μετενεχθὲν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἄρτιον τυπογραφεῖον τοῦ ἀδ.· I. Ἀλευροπούλου, θὰ ἐξακολουθήσῃ ἐφεξῆς κανονικῆ.

3) ὅτι τὰ τυχὸν ἐλλείποντα ἢ ἐφθαρμένα τεύχη, ζητούμενα, ἀποστέλλονται δωρεάν, χάριν συμπληρώσεως πλήρους σειρᾶς τῶν δύο ἐτῶν, πολυτίμου ἐν μέλλοντι ἀναδειχθησομένης.

4) ὅτι ἀποστελλόμεναι δημοσιεύονται δωρεάν διευθύνσεις ἐπαγγελματιῶν Ἀδελφῶν πρὸς γνῶσιν τῶν δεομένων τῆς συνδρομῆς καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν ἐκάστου ἐπαγγέλματος.

5) ὅτι αἱ δημοσιεύμεναι ὑπὸ τοῦ «Πυθαγόρου» διευθύνσεις καὶ ἀγγελίαι ἀποτελοῦσιν ἔμμεσον σύστασιν περὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς εὐσυνειδησίας καὶ τεκτονικῆς χρηστοηθείας.

6) ὅτι παρὰ τὸν ἐπελθόντα διπλασιασμὸν τῶν τυπογραφικῶν δαπανῶν παραμένει πάντοτε ἡ ἀρχικὴ συνδρομὴ καὶ διὰ τὸ ἔτος 1925.

7) ὅτι ὅμως διπλασιάζεται ἡ τιμὴ τοῦ πρώτου τόμου ἔτους 1923, λόγω ἐπιβαλλομένης ἀνατυπώσεως ἐξαντληθέντων τευχῶν.

8) ὅτι οἱ μετοικήσαντες εἰς ἑτέραν πόλιν ἢ καὶ ἑτέραν κατοικίαν παρακαλοῦνται ν' ἀποστείλωσι τὴν νέαν αὐτῶν διεύθυνσιν, χάριν τῆς ἀσφαλοῦς λήψεως τῶν τευχῶν.

9) ὅτι τέλος διατηρούμενοι ἔτι τόμοι τῶν δύο ἐτῶν 1923 καὶ 1924, χαρτόδετοι, διατίθενται ὑπὲρ τῶν Συνδρομητῶν ἀντὶ τιμήματος μιᾶς Ἀγγλικῆς λίρας.

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ

ΑΘΗΝΑΙ, ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 32

*

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Α. Π. ΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΥΠ. Μ. ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Δ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΠΑΓΓΕΛΘΕΙΣΑ

ΕΝ ΤΑΙΣ ΣΤ.: "ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ", "ΣΚΕΝΔΕΡΜΠΕΗ" ΚΑΙ "ΜΙΑΟΥΛΗ"
ΚΑΤΑ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΝ 1925

Περὶ τοῦ ἐν Ρωσσίᾳ Τεκτονισμοῦ ἐπὶ Μεγάλῃς Αἰκατερίνης.

Ἡ ἐν Ἰταλίᾳ ἀδικίαι καὶ σκληρὰ καταδίωξις τῶν τεκτόνων, δι' ἣν σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος ὤφειλε νὰ ἐξαναστῇ, μοὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν ὥπως ἀναμνησθῶ παρομοίῳ τινὲς γεγονότος ἐπισυμβάντος ἐν Ρωσσίᾳ κατὰ τοὺς ἀπολυταρχικοὺς χρόνους τῆς Μεγάλῃς Αἰκατερίνης. Τὰ τυραννικά κατὰ τῶν Ἐλευθέρων Τεκτόνων πραξικοπήματα τῆς Τσαρίνας αὐτῆς θὰ ἀφιγγθῶ, ὑποθέτων ὅτι πολλοὶ ἐξ ὑμῶν ἀτελῶς γνωρίζουσιν ἢ καὶ τελείως ἀγνοοῦσι τὰ κατὰ τὸν Ρωσικὸν Τεκτονισμὸν καὶ ἰδίως τὰ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συμβεβηκότα, διότι ταῦτα καὶ ἐν ταῖς τεκτονικαῖς ἱστορίαις καὶ ἐν ταῖς τεκτονικαῖς ἐγκυκλοπαιδείαις συγγέονται καὶ ἀνακριβῶς ἐκτίθενται ἐν πολλοῖς.

Ἡ ὁμιλία μου θὰ εἶς φανῇ ξηρά, καινότροπος καὶ μᾶλλον ἱστορικὴ ἢ τεκτονικὴ, ἅτε καθαρῶς ἀναγομένη εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας τοῦ Ρωσικοῦ τεκτονισμοῦ. Ἐν τούτοις προκειμένου περὶ ἱστορικῶν γεγονότων προελθόντων ἐξ αἰτίων οὐχὶ πασιδύλων, ἐνόμισα ὀρθὸν καὶ ἐπ'ἀνάγκης ν' ἀναδράμω εἰς τὴν Ρωσικὴν ἱστορίαν καὶ

συνδυάσω τὰ πεπραγμένα μετὰ τῶν τεκτονικῶν δεδομένων. Οὕτως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τελευταίων ἐρευνῶν τῶν Ρώσων ιστοριοδιφῶν, φρονῶ ὅτι ἐξήγαγον συμπεράσματα ἀληθοφανῆ. Δέγω δὲ ἀληθοφανῆ, διότι οὐδέποτε εὐσυνειδήτος ιστοριογράφος, ἔστω καὶ μάρτυς αὐτόπτης ἢ αὐτήκοος μαρτύρων γεγονότος τινός, τολμᾷ νὰ ἀποφάνηται αὐθεντικῶς περὶ τῶν κινήτρων καὶ τῆς ἀφειτηρίας, ἀφ' ὧν ὠρμήθησαν οἱ αὐτουργοὶ ἢ οἱ συνεργοὶ τῆς ἐν λόγῳ πράξεως. Συμβαίνει ἀπειράκις αὐτοὶ οὗτοι οἱ πρωταγωνισταὶ τοῦ δράματος, εἰς ὃ χύνεται τὸ αἷμά των ἢ τὸ τῶν ἄλλων, νὰ δρῶσιν ἀπὸ χρηστοῦ συνειδότος καὶ μετὰ φανατισμοῦ πρὸς πραγμάτων ἱεράς τινος ἰδέας, ὑπὸ τὰς σημαίας τῆς ἐποίας σκιάζονται ἀνέροισι σκοποῖσιν ὀσπανάσις ἢ καὶ οὐδέποτε ἀποκαλυπτόμενοι. Διότι οἱ σκηνοθέται τῆς αἵματηρᾶς τραγωδίας παραμένουν ἀράτοι καὶ ἄγνωστοι, ἅτε ἐγγύθεν ἢ τηλόθεν καὶ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς καταστρώνοντες τὸ καταχθόνιον σχέδιον. Τοῦτο δὲ ἐπανθίζουσι διὰ πετορνευμένων φράσεων, ἐν ἀδόλφῳ δῆθεν εἰλικρινείᾳ, παρουσιαζουσῶν τὴν ἀντίθετον ὄψιν τῶν ὑπ' αὐτῶν σχεδιασθέντων, ποικίλλουσι διὰ χρωμάτων καὶ ἀποχρώσεων κοινωνικοῦ ἢ ἔθνικοῦ διαφέροντος, καὶ ἐπενδύουσι σχέδιον δημεγερετικὸν δι' ἐκκλήσεων τεινευσῶν νὰ ἀφυπνίσωσι τὰ ἐφησυχάζοντα ἰρμέμφυτα τῆς ἀνθρωπίνης ἀπληστίας. Οὕτω δ' ἐξωραϊσμένον τὸ παραδίδουσιν εἰς πιστὸν ἢ πιστὰ ὄργανα πρὸς ἐκτέλεσιν. Ταυταῦτα δίκτυα σαγηνεύουσι τὸν ἀνίδεον καὶ ἀθῶον λαὸν καὶ τὸν ρίπτουσιν εἰς τὴν ἀνθρωποκτόνον παλαιστραν, ἵνα αὐτοὶ ἑαυτὸν ἀποκτείνῃ.

³ Ἀνάλογον καὶ παρεμφερὲς ὑπόδειγμα παρέχει συνήθως τὸ γράμμα τῶν διεθνῶν συνθηκῶν, ὅπερ ἐπαγγέλλεται μὲν εἰρήνην, σωτηρίαν καὶ εὐημερίαν ἀλλ' ὑπὸ τὰς γραμμάς κατεργάζεται ὑποδούλωσιν, καταδυναστευσιν καὶ ἀρπαγῆν. Διότι μόνον ὀξυδερκῆς καὶ πεπειραμένος ὀφθαλμὸς δύναται ἀμυδρῶς νὰ διῶχῃ τὴν χαώδη ἄβυσσον, ἐν ἣ στενάζουσι κατακρατούμενοι ἀλυσίδετοι οἱ τέως ἐλεύθεροι καὶ εὐδαίμονες λαοί. Ἐάν τις ἀναγνώσῃ τὴν συνομιλογηθεῖσαν τῷ 1815 συνθήκῃ τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, ἀγνοῶν ὅτι αὕτη ὑπῆρξεν ἀπόβρασμα τῆς διπλωματικῆς χύτρας τοῦ προσηγηθέντος ἐν Βιέννῃ Συνεδρίου, θὰ φαντασθῇ ἐκ τε τοῦ σεπτοῦ ὀνόματος καὶ ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν ρημάτων ταύτης ὅτι αἱ διατυπούμεναι διατάξεις ἐν τοῖς διαφόροις ἄρθροις καὶ ἐδαφίοις κατεπέμφθησαν ὑπὸ τοῦ Μ. Α. Τ. Σ. ὡς θεταὶ ἐντολαὶ περὶ δικαιοσύνης, εὐσεβείας καὶ ἐλεημοσύνης καὶ τῶν ταύταις παρομαρτούντων εὐγενῶν σκοπῶν, ἐνῶ ἐκ τῆς φιλανθρώπου αὐτῆς χαάνης, ἦν αὐτοπροσώπως ὑπέκασαν καὶ ὑπεφύσησαν οἱ ὑπογράψαντες τρεῖς ἡγεμόνες, ἐξεκαμινεύθησαν ψηφίσματα μᾶ-

ρης δουλείας και διαταγή ληστρικών επιδρομών. Ὅθεν ὁ ἱστοριογράφος καὶ ὁ φιλόσοφος τῆς ἱστορίας μετὰ πολλῆς δυσχερείας εἰσδύουσιν εἰς τὰ ὑπο τοιαύτας πλεκτάνας ὑποκρυπτόμενα συμβεβηκότα.

Ἄρχομαι λοιπὸν ἀπὸ τῆς σκιαγραφίας τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης, ἵνα μετ' αὐτὴν ἐπιλάβωμαι τῆς τεκτονικῆς ἱστορίας. Ἄνευ δὲ τοῦ ἀληθοῦς χαρακτηρισμοῦ τῶν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν μειονεκτημάτων τῆς μεγάλης ταύτης γυναικός, ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὸν ἀρμόζοντα χρωματισμὸν τῆς κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα πολιτικῆς κινήσεως, δὲν θὰ κατάρθουν νὰ καταλήξω εἰς ἀναμφίλεκτα τεκμήρια καὶ εἰς ἀσφαλῆ πορίσματα.

Ἡ Φρειδερίκη Σοφία Αὐγούστα, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μεγάλη Αἰκατερίνη, ἐγεννήθη τῷ 1729 ἐν τῇ πόλει τῆς Πρωσικῆς Πομερανίας Στέττιν ἐκ πατρὸς Χριστιανοῦ Αὐγούστου, δούκῃ τοῦ Anstalt-Zerbst καὶ τῆς Ἰωάννας Ἐλισάβετ, πριγκιπίσσης τοῦ Holstein-Gottorp. Ἐν ἡλικίᾳ 15 ἐτῶν μετέβη εἰς Ρωσίαν μετὰ τῆς μητρὸς τῆς, ἵνα κατὰ σύστασιν τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου ὑπανδρευθῆ τον ἐξάδελφόν τῆς Πέτρον Φεοδώροβιτς, διάδοχον τοῦ θρόνου πικῶν τῶν Ρωσσιῶν.

Ἐκεῖ βαπτισθεῖσα ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μετωνομάσθη Ἀλεξέγιεβνα καὶ τῷ 1745 συνεζεύχθη μετὰ τοῦ ρηθέντος Μεγάλου Δούκῃ Πέτρῳ. Ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἐτέχθη τῷ 1745 ὁ ἐπίδοξος Τσάρεβιτς Παῦλος καὶ μετ' αὐτὸν ἄλλα τέκνα, περὶ τῆς πατρότητος τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐρίζουσιν. Ὁ συζυγικὸς ἔμως βίος ἀμφοτέρων τῶν γονέων ὑπῆρξεν ἀθίωτος ἕνεκα τῆς δυσαρμονίας τῶν χαρακτήρων καὶ τῆς δυσαναλογίας τῶν διανοήσεων· διότι ὁ μὲν σύζυγος ὑστέρει πολὺ κατὰ πνεῦμα καὶ ἦτο μέθυστος, ἡ δὲ σύζυγος ἐτεκταίνετο ἀπαύστως ραδιοουργίας αὐλικῆς καὶ ἐπλεκεν ἔρωτας ἄλλεπαλλήλους. Διὸ ἡ Μεγάλη Δούξ, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ γάμου τοῦ μέχρι τοῦ θανάτου τῆς θείας τοῦ Τσαρίνας Ἐλισάβετ, ἐκακοποιεῖ ἀνηλεῶς τὴν Ἀλεξέγιεβναν, καί τι εἰς πᾶσαν δυσχερῆ περίστασιν προσέφευγον αὐτὸς τε καὶ ἡ Τσαρίνα εἰς τὰς συμβουλὰς τῆς.

Ἄμα δὲ ἀνεκηρύχθη τὴν 5 Ἰουνίου 1762 Τσάρος Πέτρος ὁ Γ' ἀπεφάσισε ν' ἀπαλλαγῆ τοῦ ζυγοῦ τῆς γυναικὸς τοῦ, ἀποστέλλων αὐτὴν εἰς ὑπερρίαν ἢ μοναστήριον, ἀλλ' ἡ ἀρρενωπὴ Ἀλεξέγιεβνα, πρὶν ἢ ἐκτελεσθῆ ἢ ἐκάστοτε ἀναβάλλομένη κατ' αὐτῆς ἀπόφασιν, κατώρθωσε νὰ προσελκύσῃ ὑπὲρ ἑαυτῆς τὸν στρατὸν καὶ τὸν κλήρον, οὔτινες ἄλλως τε ἐπνεον μένεα κατὰ τοῦ Τσάρου, διότι τὸ μὲν εἰσήγαγε τὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν στολὴν τοῦ Πρωσικοῦ στρατοῦ, καὶ συγχρόνως

υπέβαλε τούς Ρώσους στρατιώτας εἰς αὐστηρὴν περθερχίαν, τὸ δὲ ἠπέιλει νὰ δημεύσῃ τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα.

Καθ' ἣν λοιπὸν στιγμήν τὴν 9 Ἰουλίου 1762 ὁ Τσάρος ἐγύμναζε τούς Γερμανοὺς σωματοφύλακὰς του ἐν Ὁρανιενδάουμ, ἡ Μεγάλῃ Αἰκατερίνῃ ἐστέφετο ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Τσαρίνα Αἰκατερίνῃ Β' καὶ ἡγουμένη τοῦ στρατοῦ διήρχετο τὰς ὁδοὺς ἐν ἀνευφημίαις αὐτοκρατείας.

Ὅτε ὁ Τσάρος ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Πέτερχωφ, ἀνεζήτησε τὴν Αὐτοκράτειραν ἀλλ' οὐδαμῶς ἀνευρὼν αὐτὴν ἀντελήφθη τῶν συμβαινόντων. Δυστυχῶς ἕμως δι' αὐτὴν δὲν ἔσχε τὸ θάρρος νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν κίνδυνον καὶ ν' ἀντιπαράταχθῇ κατὰ τοῦ στρατοῦ τῆς Αὐτοκρατείας. Διό, ἵνα σωθῇ, παρητήθη τῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου δικαιομάτων του, ἀλλὰ καὶ ἡ παραίτησις δὲν τὸν ἔσωσε, διότι συλληφθεὶς ἀπεστάλη εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Ρόπτσας, ἔπου μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐστραγγαλίσθη.

Ἡ Μεγάλῃ Αἰκατερίνῃ, ἀ. ὁ τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσειός της πολλαχῶς ἐπεχείρησε νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν Ρωσίαν, ὅπως περισπᾷ τὴν προσοχὴν τῶν ὑπηκόων της εἰς ἐξωτερικοὺς πολέμους· ποικιλοτρόπως ἱροσεπάθησε νὰ ἐπιδεικνύῃ τὸ κράτος της ἐκπολιτιζόμενον· ἐπανειλημμένως καθίδρυσεν ὀθνεῖους θεσμοὺς τείνοντας νὰ παραστήσωσι τὴν Ρωσικὸν λαὸν ὡς μεμορφωμένον καὶ ἐξηγενησιμένον, καὶ οὐχὶ σπανίως συνήψε σχέσεις στενάς μετὰ ξένων σοφῶν, ἵνα τὴν διαφημίσωσι. Ἐπὶ τοῖς σκοποῖς ταύτοις προὐκάλεσεν ἐποικίσεις ἀλλοδαπῶν καὶ ἰδίως Γερμανῶν, ἵνα πυκνώσῃ τὸν πληθυσμὸν καὶ βελτιώσῃ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, ἐκωδικοποίησε τούς Ρωσικοὺς νόμους, συνεκάλεσεν ἀντιπροσώπους ἐξ ἐπαρχιῶν, ἵνα δῆθεν προβῇ εἰς κατάργησιν τῆς δουλείας, ἀνήγειρε φιλανθρωπικὰ καταστήματα ἀνάλογα πρὸς τὰ ἐν Εὐρώπῃ λειτουργοῦντα εὐαγῆ καθιδρύματα, συνέστησε τὴν ἐν Πετροπόλει Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν, ὠργάνωσε πολλαχὸς σχολεῖα, διήρσε τὴν Ρωσίαν εἰς κυβερνεῖα, ἀπέστειλε πολυαρίθμους Ρώσους εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἵνα σπουδάσωσιν ἐπιστήμας, ἵνα διδαχθῶσι τὴν ὀργάνωσιν τῶν πεπολιτισμέτων κρατῶν, καὶ ἵνα τελειοποιηθῶσιν εἰς τὰς τέχνας. Ἐπεκοινώνησε μετὰ τῶν ἐγκυκλοπαιδικῶν καὶ τῶν νεωτέρων φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς της : Diderot, d' Alembert, Levesque, Grimm, Hollbach, Voltaire, ὧν τινὰς καὶ μετεκάλεσεν εἰς τὴν Ρωσίαν, καὶ ἐν ὀλίγαις λέξεσι πάντα κατέβαλλε κόπον, ὅπως ἐπιχρήσῃ τοὺς ἐν τέλει διὰ ψιμυθίου Εὐρωπαϊκοῦ καὶ ὅπως εὐφημηθῆι ὡς μῆτηρ τοῦ Ρωσικοῦ λαοῦ καὶ ὡς εἰσαγωγεὺς τοῦ καλῶς ἐννοουμένου

πολιτισμοῦ. Εἰς ἐπίμετρον δὲ πασῶν τῶν ἀπανθρωπιῶν ἐξαπέστειλε τῷ 1764 τρία Ρωστικὰ πολεμικὰ εἰς Πελοπόννησον, ὅπως ἐξεγείρῃ τοὺς Ἕλληνας εἰς ἐπανάστασιν καὶ τοὺς ἐγκαλείψῃ πάριυτα εἰς τὴν πανωλεθρίαν. Τέλος μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Χερσῶνος ὑπεράνω μιᾶς τῶν Πυλῶν τοῦ ἐπ' αὐτῆς ἀνεγερθέντος φρουρίου τῆς Σεβαστουπόλεως, ἀνέγραψεν : *Αὕτη ἐστὶν ἡ ἄγουσα εἰς Κωνσταντινούπολιν.*

Ἡ μεγαλεπίβολος καὶ ἐν ταυτῷ φιλήδονος αὕτη γυνὴ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποθουμένου της αὐτε πρὸ ἐγκλήματος ὀπισθοδρόμει, οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἐδίσταζε νὰ συνεταιρῇ μετ' αὐλικῶν ἢ μεγιστάνων, ἐνίοτε δὲ μεθ' ἀπλῶν πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν, ἀλλ' ἀμέσως ἐσπευδε νὰ τοὺς ἀναδιδάξῃ εἰς ὑψηλὰ ἀξιώματα καὶ καθίστα αὐτοὺς εὐνοουμένους της, ἐάν ποτε ἤθελε φαντασθῆ ὅτι εἰς ἐξ αὐτῶν ἢ οἴοσδήποτε ἄλλος ἀνθρώπος ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ἀποτελεσματικῶς πρὸς ἐκτέλεσιν σχεδίου της ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ σκοπὸν.

Ὅθεν τὸ λεγόμενον ὅτι ἐκ συγκυρίας οἱ καθ' ὄρμαθους καὶ φάσεις σελήνης ἀλλασσόμενοι ἑταῖροί της διέπρεψαν ὡς ἐξέχουσαι διάνοιαι ἢ ὡς μυθικοὶ ἥρωες, δὲν εἶναι ἀκριβές, διότι τὸ ἐναντίον κατ' ἐμὴν γνώμην συνέδη. Κρίνων τις ἐκ τῆς ψυχραιμίας, ἢ ἢ Μ. Αἰκατερίνη ἐν πάσῃ περιστάσει ἐτήρει, ἀνευρίσκει ὅτι τὸ γεγονός προήλθεν ἐκ προμελετημένης ἐν ἀταραξίᾳ ἐπιλογῆς ἐξαιρετικῶν ἰδιοφυϊῶν καὶ ἀπαραμίλλων φυσικῶν χαρισμάτων· πάντες δὲ οἱ ἐκ τῆς ἱστορίας γνωστοὶ ἔρασταὶ καὶ φίλοι της ἢ διεκρίνοντο ἐπὶ καλλονῇ καὶ μεγαλοπρεπεῖ παρραστήματι, ἢ διεπρεπον ἐπὶ παρατόλμῳ ἀνδρείᾳ, ἐπὶ διπλωματικῇ ἱκανότητι καὶ ἐπὶ στρατηγικῇ περινοίᾳ, ἢ κατεῖχον ἐπιφανῆ θέσιν ἐν τοῖς γράμμασιν.

Καὶ ἕως τὴν ἀσύγγνωστον καὶ ἐνίοτε ἐγκληματικὴν διαγωγὴν, ἢ ἢ Μεγάλῃ Αἰκατερίνῃ ἐπέδειξε καθ' ἕλον τὸν ἐν ἀκολασίᾳ καὶ ἰδιοτελείᾳ βίον της, παρηκολούθει κατὰ σπιθαμὴν νίκη ἄπτερος ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε ἄσπιλος· προήρχετο δ' αὕτη ἐκ τροπαιοφόρων πολέμων, ἐξ ἑδαφικῶν κατακτήσεων, ἐκ διπλωματικῶν ἐπιτυχιῶν καὶ ἐξ ἄλλων κρατικῶν μέτρων κοινωφελῶν καὶ ἐπιβλαβῶν. Ἐν τῶν μέτρων τούτων ὑπῆρξεν ἢ τρομοκράτησις τῶν τεκτόνων ἐξαναγκασθέντων ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας νὰ κλείσωσι τὰς στοᾶς των καὶ νὰ μὴ συνέλθωσι τοῦ λοιποῦ εἰς συνεδρίας. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη διαρκέσασα ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἤρθη τῷ 1770, αὐτῆς ταύτης τῆς Αὐτοκρατείας διαταξάσης τοὺς αὐλικούς τέκτονας νὰ πῆξωσι νέας στοᾶς ὑπὸ τὸ Ἀγγλικὸν δόγμα.

Ὁ λόγος τοῦ αἰφνιδίου ἀνοίγματος τῶν Στοῶν καὶ τῆς πρὸς τοὺς τέκτονας εὐμενοῦς μετατροπῆς παραμένει εἰσέτι ἄγνωστος ἀλλ' ἐκ τῶν

ιστορουμένων περί τῆς μεγαλομανῶς ἐπιδεικτικῆς Μ. Αἰκατερίνης ἀ-
γόμεθα εἰς τοὺς ἐξῆς συλλογισμούς. Πρόεδρος μεγάλης δυνάμεως δὲν δύ-
ναται νὰ εἰσηγηθῆ εἰς ἡγεμονία, παρ' ᾧ διατελεῖ διαπεπιστευμένους, θε-
σμόν τινα, καὶ μάλιστα κατηργημένον, ὡς ἐκ νέου εἰσακτέον εἰς τὴν ἐπι-
κράτειάν του, εἴταν πρόκηται συνεπείᾳ τῆς ὑποδείξεως ἢ τῆς συμβουλῆς
του νὰ ὀργανωθῆ σωματεῖον πολυπληθὲς μέλλον νὰ διακλαδωθῆ ἐν τῷ ἐ-
σωτερικῷ καὶ ἀσκήσῃ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς κοινωνίας· διότι θεθαίως θὰ
παρεξηγηθῆ ὡς ζητῶν νὰ ἰσχυροποιήσῃ τοὺς φίλα φρονούντας τῷ ἔθνει
του ξένους ὑπηκόους καὶ θὰ καταστῆ ἀνεπιθύμητος. Διὸ ἀποκλείεται ἡ
σκέψις περὶ παρεμβάσεως τοῦ Ἑγγλοῦ Πρεσβευτοῦ. Ὡσαύτως ὁ αὐλικὸς
δυσχεραίνει ἢ, κάλλιον εἰπεῖν, δὲν τολμᾷ νὰ ὑποβάλλῃ προτάσεις ἢ καὶ
ὕπαινιγμούς περὶ ὀργανώσεων πολυσχιδῶν δυναμένων ν' ἀποθῶσιν ἐπι-
βλαβεῖς εἰς τὸν κυρίαρχόν του, διότι διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ θεωρη-
θῆ ὡς ὄργανον ξένης δυνάμεως καὶ ἐξ ἀδίκου ὑποψίας νὰ ὑποπέσῃ εἰς
δυσμένειαν καὶ καταδιωχθῆ. Ὅθεν ἀποκρούεται καὶ ἡ ἰδέα περὶ πρω-
τοβουλίας αὐλικῆς.

Ἐπειδὴ λοιπὸν οὔτε Ἑγγλος πρεσβευτὴς οὔτε Ρῶσσοσ αὐλικὸς
ἠδύνατο νὰ πρωτοστατήσωσιν ὑπὲρ τριαύτης τινὸς εἰσηγήσεως,
τεκμαίρεται ὅτι ἔτυχεν ἀκροάσεως παρὰ τῆ Ἰσαρίνα Ἑγγλος τις
περιηγητῆς ἢ προμηθευτῆς τῆς αὐτῆς ἢ καὶ μεγαλέμπορος ἀπλῶς ἐκ
τῶν τότε καθ' ὁμάδας καὶ καραβάνια περιδευόντων ἀνά τὰς ἀρχαῖαις
ἐκτάσεις τῆς Ρωσσίας χάριν ἐπιστημονικῶν ἐξερευνήσεων, ἢ ἕνεκα τοῦ
ἐμπορικῆ ἀνταγωνισμοῦ τῶν Ἑγγλικῶν προϋόντων πρὸς τὰ τῶν ἄλ-
λων κρατῶν. Τοιοῦτός τις λοιπὸν εὔρεν εὐκαιρίαν ἐν τῇ ρύμῃ τῶν εἰς
τὰ τσαρικά ἐρωτήματα ἀπαντήσεών του νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπορίαν του
πῶς ἐπὶ τῶν ἐνδόξων ἡμερῶν τῆς Μ. Αἰκατερίνης ὁ Τεκτονισμὸς διὰ
τῆς βίας συνεκρατεῖτο ἐν ὕπνῳ, ἐνῶ ἦτο εἰσηγμένος εἰς Ρωσίαν
ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Πέτρου θεσπίσαντος ἐπὶ τούτῳ καὶ τὸ παράσημον τοῦ
ἀγίου Ἀνδρέου. Ἀφ' οὗ δὲ ἔκτοτε μέχρι τῆς ἐσχάτης ὥρας Πέτρου
τοῦ Γ' ἡ ἐλευθέρᾳ τεκτονικῇ ἐλειτούργει καὶ ἀφοῦ μάλιστα ἐπὶ τῆς
Τσαρίνας Ἐλισάβετ ἠχμαζεν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Μελισσηνεῦ, Ἑλ-
ληνος τὸ γένος ἀλλὰ Ρώσσοσ στρατηγοῦ, χωρὶς νὰ ὑπονομεύσῃ τὸ κα-
θεστῶς, ἦτο ἀναχρονισμὸς δι' αὐτοκράτειραν τοσοῦτον προοδευτικὴν
καὶ ρηξικέλευθον νὰ μὴ ἐπιτρέπη ὅπως καὶ πάλιν τεθῆ εἰς ἐνέργειαν
ὁ παγκόσμιος οὗτος θεσμὸς, εὗ κύριος σκοπὸς ἦτο ἡ διάπλασις ἠθικῶν
ὕπηκτου. Ὁ γνωρίζων δὲ τὴν εὐθυρρημοσύνην καὶ τὴν παρρησίαν τῶν
παλαιῶν Ἑγγλων τεκτόνων, οἵτινες ἔλεγον τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην
τὴν ἀλήθειαν, περὶ ὀλίγου ποιούμενοι ἐν ἡρεσκῶν ἢ ἀπήρεσκῶν εἰς

τὸν συνομιλητὴν των, οὐδαμῶς ἀμφιβάλλει ὅτι τοιοῦτοί τινες λόγοι
ρηθέντες ὑπὸ σθεναροῦ ὑπηκόου κράτους φιλίως τότε διαιεμένου τῇ
Ρωσσίᾳ, ἧς ὁ στόλος ἐκυβερνᾶτο τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ ἀξιωματι-
κῶν τοῦ Ἀγγλικῆς Ναυτικοῦ, ἐφιλοτίμησαν τὴν Μ. Αἰκατερίνην
ἢ μᾶλλον ἐπειθανάγκασαν τὴν ἐξευρωπαϊτικὴν ἐπιδεικτικότητά
της εἰς συναίνεσιν ἀναδιοργανώσεως τοῦ τεκτονισμοῦ ὑπὸ τὸ Ἀγ-
γλικὸν δόγμα. Πρὸς τοῦτο καλέσασα τὸν ἐν τῇ αὐτῇ σημαίνοντα Ρῶσ-
σον γεροῦσιαστὴν καὶ ἰδιαιτέρον Σύμβουλον τῆς Αὐτοκρατείας Ἰβάν
Περφίλοβιτς Γιελαγγίν, ὁ ὁποῖος ἐκέκτητο τὸ δικαίωμα νὰ ἰδρῶν
Στοῦς ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς ὡς ἐπαρχιακὸς Διδάσκαλος, δυνά-
μει διπλώματος ἐκδοδομένου ἐν Λονδίῳ καὶ προουπογεγραμμένου ὑπὸ
τοῦ δουκὸς τοῦ Beauford, διέταξεν αὐτὸν ὥπως ἐγκαινίσῃ νέας στοάς,
ἀφοῦ προσλάβῃ ὡς πρόσθετον Μέγαν Διδάσκαλον τὸν εὐνοούμενόν της
Ρωμανὸν κόμητα Βορετζῶφ, καὶ ὄσους ἄλλους παλαιούς τέκτονας ἐγνώ-
ριζεν ἀφοσιωμένους εἰς αὐτήν. Φλίνεται ἕως ἄρτι ὅτι ἡ ἀείποτε ὑστερόβου-
λος Αἰκατερίνη ἐνέδωκεν εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ Ἀγγέλου, διότι εἶχεν
ὅπ' ὄψιν ὅτι τὰ ἰδρυθησόμενα τεκτονικὰ ἐργαστήρια θὰ διηυθύνοντο
ὑπὸ τῶν δύο τούτων Μεγ. Διδασκάλων, πρὸς αὐς ἔτρεφεν ἀπεριόριστον
ἐμπιστοσύνην. Ἦλπιζε δηλαδὴ ὅτι, ὁ Ρωσικὸς τεκτονισμὸς θὰ ἦγετο
καὶ θὰ ἐφέρετο ὑπ' αὐτῆς ὡς θίασος ἐτερικινῆτων ἀνδρεικέλων, καὶ εἶχε
πεποιθήσῃν ὅτι οἱ ὑπὸ τὸν Γιελαγγίν καὶ Βορετζῶφ μυηθησόμενοι τέ-
κτονας θ' ἀπέβαινον πρόμαχοι τῆς Αὐτοκρατείας κατὰ τοῦ ὑπολαν-
θάνοντος ἀναδρασμοῦ τῶν ἀτομικῶν ἐχθρῶν της καὶ τῶν ἐθνικοφρό-
νων, οἵτινες ἠξίουσαν νὰ ἔχωσι Ρῶσσον αὐτοκράτορα· πρὸς δὲ ὅτι οἱ
τεκτονικοὶ πίνακες τῶν Στοῶν καὶ αἱ ἀτομικαὶ ἀνταποκρίσεις τῶν
τεκτόνων θὰ ἐχρησιμοποιουῦντο ὡς δημοσιογραφικὰ ὄργανα τῆς Ρωσι-
κῆς πολιτικῆς.

Καὶ ὄντως ἡ Μ. Αἰκατερίνη εἶχεν ἄμεσον καὶ ἀπόλυτον ἀνάγκην
ἐμπειστημένων ἐπαδῶν, διότι καθ' ἐκάστην ἀνεκαλύπτοντο καὶ κατε-
πνίγοντο σοβαραὶ συνωμοσίαι, ἐξυφαινόμεναι κατ' αὐτῆς, καὶ ὅτε μὲν
ἐξῴντωνε τοὺς περιλειπομένους φίλους τοῦ κατὰ διαταγὴν αὐτῆς
ἐστραγαλισμένου συζύγου της, ὅτε δὲ ἐξωλόθρευε τοὺς περισωζομένους
ἀπογόνους τοῦ Μ. Πέτρου καὶ συγγενεῖς τοῦ ἐν ταῖς φυλακαῖς τοῦ
φρουρίου τῆς Γλυσελδούργης ἀποκεφαλισθέντος Ἰβάν, δισεγγόνου τοῦ
Ρώσου Τσάρου Ἰβάν, ἀδελφοῦ τοῦ Μ. Πέτρου. Τὸν Ἰβάν τοῦτον ἡ
Ρωσικὴ ἐκκλησία ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλῃ σύζυγον εἰς τὴν Μ. Αἰκατε-
ρίνην, ὅτε ὁ ἀνὴρ αὐτῆς Πέτρος ὁ Γ' ἐθανατώθη· ἀλλ' ἡ πολύμητις
Τσαρίνα παρήγγειλε τὴν ἀνευ διαδικασίας ἄμεσον ἐκτέλεσιν τῆς θα-

νατικής ποινής, ἅμα ἔμαθεν ὅτι ὁ λαὸς συνεμερίζετο τοῦ φρονήματος τούτου καὶ εἶδεν ὅτι οἱ ἐπαναστάται ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Μίροβιτς ἐβάδιζον κατὰ τοῦ φρουρίου πρὸς ἀπολύτρωσιν τοῦ ἐν ταῖς φυλακαῖς δεσμώτου Ἰβάν. Τοῦ Ἰβάν τούτου τὸ λίκνον, εἰρήσθω ἐν παρῶδῳ, αἱ μοῖραι εἶχον ράνει διὰ σακχαρωτῶν ἰσοβίου πικρίας καὶ ἐν αἷγλης μαρτυρικῷ θανάτῳ.

Ὅτε ὁ ταλαίπωρος Ἰβάν ἦτο δέμηνον δρέφος, ἀνεκνήρυχθη Τσάρος· μόλις συνεπλήρωσεν ἐν καὶ ἡμῶν ἔτος διὰ στρατιωτικῷ κινήματος ἐξεθρονίσθη καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀνεδιθάσθη εἰς τὸν θρόνον ἡ θυγάτηρ τοῦ Μ. Πέτρου Ἐλισάβετ Πετρόβνα, ἀφού ἐφυλακίσθησαν καὶ ἐξωρίσθησαν οἱ γερμανίζοντες ὀπαδοὶ τοῦ πρώην καθεστῶτος. Ἡ νέα Αὐτοκράτειρα, ἅμα τῇ ἀναρρήσει τῆς διατέξε, ὅπως ἡ μὲν αὐτοκρατορῶσα μήτηρ Ἄννα Ἰβάνοβνα, ὁ σύζυγος αὐτῆς Ἀντώνιος Ulrich πρίγκηψ τῆς Braunschweig Bevern καὶ ἡ λοιπὴ οἰκογένεια ἀποσταλῶσιν ἐξόριστοι εἰς Χολμογκόρ παρὰ τὸν Ἀρχάγγελον, τὸ δὲ παιδίον ἀπαχθῆ εἰς Γλύσσελδουργ. Ἐκεῖ τὸ κακῆς ὥρας γέννημα ἐκρατεῖτο ὑπὸ αὐστηρῶν φρούρητιν, ἕως οὗ θείαιος θάνατος ἐθήκε τερμα εἰς τὰς ἀπαύστους δόνας τῆς ζωῆς του. Μετὰ πολλὰς ἀλλας μικροτέρας συνωμοσίας, καταδραχουμένας ἐν τῷ γίγνεσθαι, τῷ 1773 πάντες οἱ ἐν κρυπτῷ καὶ παριδύσῳ βυσοδομοῦντες κατὰ τῆς Σεμιράμιδος τοῦ Βορρά συνεσπειρώθησαν περὶ τὸν ἄρτι ἐπανεληθόντα ἐκ τῆς παρὰ τοὺς θεῖους καὶ ἀνθρωπίνους νόμους διχμελισθείσης Πολωνίας καὶ εἰς ἀποστρεφείαν τεθέντα Κωζάκον Γιαμελιάν Πογατζῶφ, ὅστις ἤγειρε φοβερὰν ἀνταρσίαν τῶν περὶ τὸν Βόλγαν καὶ Οὐράλην κυβερνεῖων πλαστοπροσωπῶν πρὸ τῶν λαῶν τούτων τὸν ἐν τῷ τάφῳ κατακεῖμενον Πέτρον Γ'. Ἐν τούτοις ἡ Μ. Αἰκατερίνη καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἠτύχησε νὰ καταστείλῃ διὰ τῶν στρατῶν τῆς τὴν ἀπειλοῦσαν νὰ λάβῃ μεγάλας διαστάσεις ἐπανάστασιν καὶ νὰ συλλάβῃ τὸν λαοπλάνον Πογατζῶφ, ὃν μετενεγκοῦσα εἰς Πετρούπολιν ἐν σιδηρῷ κλωθῷ ἀπηγχόνισε μετὰ τεσσάρων ἄλλων ἀρχηγῶν τῶν στρατῶν του.

Ἐπανερχόμενος ἤδη ἐκ τῆς μικρᾶς παρεκδόσεως εἰς τὸ κύριον θέμα τῆς ὀμιλίας μου παρατηρῶ ὅτι ἐκ πνεύματος φαινομενικῶς ἐκπολιτιστικῶς ἀλλὰ πραγματικῶς συμφεροντολογικῶς ἡ Τσαρίνα παρήγγειλε τὸν Γιαλαγγίν νὰ συμπήξῃ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1770 Στ.· καὶ ἐξ αὐτῆς μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐπαρκῶς ἀριθμοῦ μελῶν ν' ἀποικίσθῃ ἄλλας. Ἀπὸ τῆς συστάσεως ἕως τῆς πρώτης Στ.·, ἧς τὸ ὄνομα δὲν περιεσώθη μέχρις ἡμῶν, ὁ Γιαλαγγίν ἐξήσκησεν ἀπανταχοῦ τῆς Ρωσ.

σίας μεγίστην ἐπιρροὴν ἀρνούμενος ταύτην ἐκ τῶν τεκτόνων, οἷτινες ἐστρατολογοῦντο ἐκ τῆς ἀριστοκρατίας, ἐκ τῆς αὐλῆς, ἐκ τῆς ὑπαλλήλικης ἱεραρχίας τῆς τε πολιτικῆς καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ὡς καὶ τῆς Στρατιωτικῆς καὶ ἐν γένει ἐκ πάντων τῶν ἐχόντων ποιὰν τινα μόρῳσιν καὶ θέσιν ἐν τῇ κοινωσίᾳ. Ἐκ τῶν τάξεων ταύτων συνέρρεον εἰς τὰς στοὰς ἀθροῖαι, ἄλλαι μὲν ἔχοντες τὴν ἰδέαν εἰς τὰ ἀνεύρωσιν ἐν τῷ τεκτονισμῷ τὰ παλαιὰ ἴχνη τῶν ἀλχημιστικῶν ἐρευνῶν, ἕτεροι ἀκολοθοῦντες τὸν συρμὸν ἐκ πολυπραγμοσύνης, τρίτοι εὐελπιστοῦντες εἶτι διὰ τῆς προστασίας τῶν Ἐλευθέρων τεκτόνων θὰ λάθωσιν ἀξιώματα, ἢ θὰ προαχθῶσιν εἰς ἀνώτερα, τέταρτοι ἐποφθαλμιῶντες βελτίωσιν τῶν συμφερόντων των καὶ τέλος εὐάριθμοὶ τινες ὀρμώμενοι ἐκ φιλελευθέρων αἰδημάτων. Πρὸς ταῦτοις το κέντρον τῆς ἔλξεως ἀπετέλουν αἱ ἐν ἰσοπολιτείᾳ μετὰ τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας γινόμεναι διαλέξεις, συζητήσεις καὶ συνομιλίαι, καθ' ἃς οἱ ἀδελφοὶ ἀνεπτύσσοντο μὲν τεκτονικῶς πως, ἀλλὰ κυρίως ἐφωτίζοντο περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ παρουσιάζοντο πρὸ τῶν πολλῶν ὡς πολυῖστορες. Ἐκ τῶν δηλώσεων δὲ τῶν ἐν τέλει κατενόουν τί ὄφειλον νὰ λέγωσι καὶ πῶς νὰ διαβουκολῶσι τὴν κοινὴν γνώμην ἐπὶ τῶν φλεγόντων ζητημάτων. Ὅθεν βλέπομεν εἶτι τὰ τεκτονικὰ μέγαρα ἐχρησιμοποιοῦντο μᾶλλον ὡς πολιτικὰ κέντρα καὶ ὡς τεκτονικαὶ λέσχαι· ἐν αἷς παρετίθεντο μὲν ἐνίοτε ἀδελφικαὶ ἀγάπαι, ἀλλὰ συνήθως ἐτέλουν χρέη κοινῶν ἐστιατορίων, ἐν αἷς καὶ αἱ πρὸς τὸν Βάχχον θυσίαι ἐσπένδοντο ἀφθόνως ὑπὸ τῶν Ρώσων τεκτόνων.

Τὴν ἀσχημοσύνην ταύτην τῶν Γιελαγγινεῶν Στοῶν μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ ὁ ἐν τῇ Ρωσικῇ ὑπηρεσίᾳ διατελὼν βαρῶνος Φὲν Ράιτσελ, ἅτε θαθέως συναισθανόμενος ὡς ἀληθῆς τέκτων τὴν παράδοσιν καὶ τὴν παραιοίησιν τῶν θεσμῶν, ἠτήσατο καὶ ἔλαβεν ἀδειαν παρὰ τοῦ ἐν Βερολίνῳ Ὑπάτου Συμβουλίου, ἕπως ἰδρῦσῃ στοὰς ἐν Πετροπόλει καὶ ἐν πάσι τοῖς κυβερνεῖσις τῆς Ρωσσίας, ἣ δὲ Μ' Αἰκατερίνη ἐπέτρεψεν ἕπως καὶ τὸ Γερμανικὸν δόγμα ἐνθρονισθῇ ἐν Ρωσσίᾳ, φρονίῳσα εἶτι καὶ οἱ ὑπὸ τὸ δόγμα ταῦτο μνηθησόμενοι θὰ ὡσι νευρόπαστα τῆς κυβερνήσεως· διότι ὁ Μέγας Διδάσκαλός των ἦτο δημόσιος λειτουργός. Κατὰ ταῦτα τὸ φθινόπωρον τοῦ 1771 ἐγένοντο τὰ ἐγκαίρια τῆς ὑπὸ τὸν Ράιτσελ στοῶς τοῦ Ἀπόλλωνος συμφώνως τῷ ἐν Βερολίνῳ κρατοῦντι δόγματι τῆς Σουηδικῆς Laxe Observanz· Ἡ αὐτὴ συρροὴ ἀμυήτων παρετηρήθη εἰς τὴν νέαν ταύτην Στ.· Ἐνεκα δὲ τῆς πληθῆρας τῶν ἐν τῷ Ἀπόλλωνι μεμνημένων ἀπικίσθησαν ἐν ὄραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι καὶ ἄλλαι στοαὶ τοῦ αὐτοῦ δόγματος.

Ἐν τοῖς Ραῖχελίοις ἐργαστηρίοις ἐτηροῦντο αὐστηρῶς τὰ τεκτονικὰ θέσμια, αἱ λειτουργίαι ἐτελοῦντο μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας, οἱ νεόφυτοι διεμορροῦντο εἰς ἐπιδεξίους λαξευτὰς τοῦ ἀκατεργάστου λίθου, διότι πάντες οἱ Ραῖχέλιοι ἐγκαρδίως ἠγάπων ἀλλήλους, ἀμειβάτως ὑπεστηρίζοντο, διὰ μόχθων καὶ θυσιῶν συνετέλουν εἰς πᾶσαν ἀγαθὴν πράξιν καὶ διεκρίνοντο ἐν τῇ κοινωσίᾳ ἐπὶ ἀρετῇ, σωφροσύνῃ καὶ εὐποιίᾳ. Ἡ τριαυτὴ ὑπεροχὴ προσέκλεσε τὸν θαυμασμὸν τῶν Ἐλαγγινέων, ἀλλ' ὁ θαυμασμὸς πολλάκις μετατρέπεται εἰς εὐγενῆ ἀνταγωνισμὸν ἀπομιμῆσεως καὶ εἰ ὕστερον ἔτι ἐν τῷ ἀγῶνι λυποῦνται καὶ κάποτε φθονοῦσιν. Ὁ δὲ φθόνος ἐπάγεται ὡς συνέπειαν τὸ μῖσος. Τοιοῦτό τι συνέβη ἐν τῇ παρούσῃ περιπτώσει· οἱ Ἐλαγγίνιοι ἤρχισαν νὰ καταφέρωνται ἐμπαθῶς κατὰ τῶν Ραῖχελίων, ἀλλ' ἡ πράοτης καὶ ἡ ὑπομονὴ τῶν καρτερικῶν Ραῖχελίων κατενίκησαν ἐπὶ τέλους, διότι ὁ Ἐλαγγίν καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν συνησθάνθησαν τὸ ἄτοπον εἰς ὃ περιέπιπτον, καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1776 ἀνεπέτασαν τὴν σημαίαν τῆς συμφιλιώσεως, ὃ δὲ Ραῖχελ καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν τοὺς ἐδέχθησαν μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας. Τοιοῦτοτρόπως ἐπῆλθεν ἡ ἐγκαρδία συμφιλιώσεως τῶν ὑπὸ τὰ δύο δόγματα τεταγμένων τεκτόνων, αὐτὸς δὲ ὁ Ἐλαγγίν ἕξ ἄλλος ἐκ χράζης ἔγραψεν εἰς τὴν ἐν Βερολίνῳ μεγάλην Ἐθνικὴν Στοάν διὰ ἐθεώρει ἐκυτὴν εὐτυχῆ διέπων τὴν ἐν Ρωσίᾳ τεκτονικὴν ποίμνην ἐμοφρονοῦσαν.

Δύο ἔτη μετὰ τὴν ἀπανταχοῦ καὶ πάντοτε ποθητὴν συμφιλιώσιν ὁ Γαβριὴλ πρίγκηψ Γκαγκάριν ἠγούμενος μερίδος Ἐλαγγινέων ἔστησε νέον σκῆνωμα ἐξαρτώμενον ἀπὸ τοῦ ἐν Στοκχόλμῃ Ὑπάτου Συμβουλίου καὶ τελετουργοῦν κατὰ τὸ καθαρῶς σουηδικὸν δόγμα. Τὸν Δέτριον δὲ τοῦ 1778 ἐνεκαινίσθη τὸ νέον ἐργαστήριον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Φοίνικος. Αἱ συνεδρίαί τῆς Στοᾶς ταύτης διηυθύνοντο κατὰ τοὺς αὐστηροὺς κανονισμοὺς τῶν Ἰπποτῶν καὶ οἱ ἀδ. ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐμφανίζωνται ἐν τῷ ναῷ φέροντες τὴν λαμπρὰν περιβολὴν τοῦ Ἰππότου.

Ἀντιθέτως ὅμως πρὸς τὴν πολυτελεῆ καὶ πομπώδη πράστασιν τοῦ Σουηδικοῦ Περιστευλίου εἰσέδυσεν τῷ 1772 εἰς Ρωσίαν καὶ τὸ ἐν λιτότητι καὶ ἀπλῇ ἐνδυμασίᾳ τελετουργοῦν Βρουνοβίκειον Ἰπποτικὸν δόγμα, ὅπερ ἐγκατέστη ἐν Μόσχᾳ. Ἐξ αὐτοῦ ἀνεβλάστησε τῷ 1784 τὸ φιλοσοφικὸν ἐργαστήριον τῶν Ροδοσταύρων. Οἱ Ροδοσταύροι οὗτοι ἀφιερώθησαν ὀλοφύχως εἰς τὰ τεκτονικὰ παραγγέλματα καὶ ἀφωσιώθησαν μετ' αὐταπαρνήσεως εἰς τοὺς φιλανθρωπικοὺς καὶ ἐκπολιτιστικοὺς σκοποὺς τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος. Πρὸς τοῦτο ἤνοιξαν Πα-

νεπιστημιακὸν φροντιστήριον, συνέστησαν ἐν ἀρχῇ τὴν πρώτην τῶν τεκτόνων φοιτητικὴν ἑταιρείαν, εἶτα τὴν φιλικὴν ταῖς ἐπιστήμας Ἑταιρείαν καὶ τέλος τὴν τυπογραφικὴν Ἑταιρείαν, τῆς ὁποίας τὰ δημοσιεύματα καίτοι κατ' ἐπίφασιν καὶ ἐσωτερισμὸν ἀθῶα, ἅτε πραγματευόμενα περὶ τῆς ἠθικῆς διαπλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐθεωρήθησαν ὑπονομεύοντα τὴν αὐτοκρατορίαν καὶ δι' ὑπαινεγμῶν προσβάλλοντα τὴν Μ. Αἰκατερίνην ὡς ἀνέθικον.

Ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πολλῶν βιβλίων, ἃ ἐτυπώθησαν ἐν τῷ λεγομένῳ τυπογραφείῳ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐβίβας τοῦ Κομφουκίου καὶ τινὰ ἄλλα κατέκριναν τὴν ἐκκλυσιν τῶν ἀυλικῶν ἡθῶν καὶ τὴν ἐν γένει κατὰπτωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἡ Ρωσικὴ ἀρχὴ ἀντελήφθη τοῦ κρυφίου σκοποῦ πολὺ βραδύτερον τῆς τυπώσεως τῶν βιβλίων ὅτε πάντα τὰ ἀντίτυπα εἶχον πωληθῆ καὶ ἐξεντληθῆ. Ἐγὼ ὑποθέτω ὅτι οἱ περὶ τῆς Μ. Αἰκατερίνης δῆθεν ὑπαινεγμοὶ καὶ τὰ παρεπόμενα τούτοις ἐδημιουργήθησαν ἵνα εὐρεθῆ ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν καὶ πειστήριον πρὸς καταδίωξιν. Ὅπωςδὴποτε ὁμως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, εἴτε συκοφαντία συνετέλεσεν εἰς τὸν ἀπηνῆ διωγμὸν, εἴτε πραγματικὴ ἐνοχὴ ἐδάρυεν τοὺς τέκτονας, τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο τελεία καταστροφή· διότι τὸ μὲν τυπογραφεῖον διελύθη, αἱ Στοαὶ ἐκλείσθησαν, οἱ πρωτεύοντες ἐν τῷ τεκτονισμῷ ἐξωρίσθησαν καὶ οἱ λοιποὶ ἐτέθησαν ὑπὸ ἀστυνομικῆν ἐπιτήρησιν, ὁ δὲ κύριος μοχλὸς τῆς τεκτονικῆς ἐνεργείας καὶ ὀργανωτικῆς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος Νοδικῶφ συνελήφθη, ἐνήχθη εἰς δίχην τακτικὴν, κατεδικάσθη εἰς 15 ἐτῶν εἰρκτὴν καὶ ἀπεστάλη δέσμιος εἰς τὰς φυλακάς τοῦ ἀπαισίου φρουρίου τῆς Γλυσοελ βιούργης, ἵνα ἐκεῖ ἐκτίσῃ τὴν ποινὴν του.

Συγκεφαλαίων τὰ τῆς σκιαγραφίας τοῦ κατὰ τὸν Carlyle θύλως Λευδοβίκου ΙΔ, ἐν σχέσει πρὸς τὸν τεκτονισμὸν, προσθέτω ὅτι ἐξαιρέσει τῆς πρὸς τὸν στρατηγὸν Πατιώμκιν μέχρι τοῦ θανάτου του διαρκούς καὶ ὄχι ἀπικλειστικῆς εὐμενείας πᾶσαι αἱ συμπάθειαι αὐτῆς ἦσαν ἀθηναγενεῖς, ἀλλ' ὡς πρὸς τὸν τεκτονισμὸν ἤσθάνετο ἔμφυτον ἀποστροφὴν, ὡς διαπιστοῦται ἐκ τῶν «*μυστηρίων τῆς Ἀλλοκότου Ἑταιρείας*». κωμῆδίας ἣν ἐγραψεν ἵνα διασύρῃ τὰ καθ' ἡμᾶς. Δὲν δύναται τις ὁμως νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ἐν ἀρχῇ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Ρωσικοῦ τεκτονισμοῦ πλουσιοπάροχον ἐπεδείξατο προστασίαν πεποιθυῖα ὅτι αἱ Στοαὶ θὰ διετέλουν ὑπὸ τὰ νεύματά της καὶ θὰ ἐξετέλουν μέχρι κεραιίας τὰ διαμηνυόμενα· ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Στοᾶς τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπὸ τοῦ Ριτσελ ἤρχισε νὰ δυσπιστῆ καὶ διὰ τῶν ὀργάνων της ἐπηγρύπτει ἀπαύστως παντὶ διαβήματι τεκτονικῷ θεωρουμένῳ ὅτι

προήρχετο ἐξ ὑποκινήσεως τοῦ Μ. Φρειδερίκου. Κυρίως ἕως ἢ καταδίωξις παρουσιάζεται ἀπηνής ἀπὸ τοῦ 1780· διότι ἔκτοτε ἡ Ἀστυνομία παρεβίαζε τὴν ἀσυλίαν τῶν στοῶν, διέλυε τὰς συνεδρίας, συνελάμβανεν ὅσους ἐνόμιζεν ὑπόπτους, ἔκλειε τὰ μέγαρα καὶ βέβηλον ἐπέβαλε χεῖρα ἐπὶ τῶν τεκτονικῶν ἀρχείων.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ πρίγκηψ Γκαγκάριν ἠναγκάσθη ν' ἀπαρνηθῆ τὴν τεκτονικὴν ὑπηκοότητα τοῦ Σουηδικοῦ τάγματος καὶ ὑποσχεθῆ πίστιν εἰς τὴν Τσαρίναν, διότι μόνον δι' αὐτῆς τῆς ὑποχωρήσεως ἔσωζεν ἑαυτὸν καὶ ἐπετύχχανεν ὅπως ἰδρύσῃ τὴν ἐν Μόσχᾳ Μεγ. Ἐθνικὴν Στοῖν τῆς Ρωσσίας, διαρρυθμίζων αὐτὴν ἐπὶ χαλαρωτέρων τεκτονικῶν βάσεων, κρύφα ἕως συνέστησε τὸ διευθυντήριον τοῦ ἀοράτου περιστυλίου, ὅπου ἐφηρμόζοντο αὐστηρότατα πάντες οἱ κανόνες τῆς Ἐλευθέρας τεκτονικῆς.

Ἐν τέλει ὀφείλω νὰ ἀποδώσω καὶ τινα δικαιοσύνην εἰς τὴν Μ. Αἰκατερίνην ἀνομολογῶν ὅτι αἱ ὑταφίαι τῆς ἦσαν βάσιμοι, ὡς ἀπεδείχθη ἐκ τῶν πρώτων μετὰ τὸν θάνατον τῆς πράξεων Παύλου τοῦ Α'. Ἡ τραχύτης δηλ. καὶ ἡ σκληρότης, μεθ' ὧν ἐφέρετο πρὸς τοὺς τέκτονας, προήρχετο καὶ ἐκ τῆς βεβαιότητος ἣν εἶχε περὶ τῶν μετὰ τοῦ Τσαρέβιτις διεξαγομένων συνεννοήσεων τῶν τεκτόνων. Δὲν ἠδύνατο ἕως νὰ ἀνιχνεύσῃ οὔτε καὶ τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς, διότι αἱ συνεννοήσεις ἐγίνοντο διὰ προσώπων προσπελαζόντων ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς τὸν Παῦλον καὶ ἀνυπόπτων εἰς τὴν αὐλήν. Ὡς τοιαῦτα δὲ ἀναφέρονται ὁ πρώην διευθύνων τῆ ἀγωγῆν τοῦ Τσαρέβιτις κόμης Πανίν, ὁ ἀρχιτέκτων Βαζενώφ καὶ ἄλλοι τινές.

Εὐτυχῶς ὁ Μέγας Δοῦξ Παῦλος οὐδέποτε παρουσίασε στοιχειῶν τι συνωμοτικῆς συνενοχῆς, ἅτε παραμενων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μακρὰν τῆς αὐλῆς καὶ τῆς μετὰ τῶν πολλῶν ἐπικοινωνίας· ἀπὸ τοῦ 1783 μάλιστα κατέφκησε μετὰ τῆς δευτέρας συζύγου του ἐν τῷ φερωνύμῳ τῆς πόλεως Γκατσίνα ἀνακτόρῳ σχεδὸν ἀπορμεμονωμένος διότι εἰς ὀλίγους ἐχορήγει ἀκρόασιν. Λέγεται ὅτι δὲν ἐσύχναζεν εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλήν, διότι ἀπηχθάνετο τὴν ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῆς Πετροπόλεως ἐπικρατοῦσαν διαφθοράν· κυρία ἕως αἰτία τῆς μονηρίας ἦτο ὁ φόβος τῶν αὐλικῶν συκοφαντιῶν καὶ ὁ τρόμος μὴ πάθῃ τὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μεγάλου Πέτρου, ὅστις ἀπέθανεν ἐπὶ τῶν βασανιστηρίων, ἵνα μαρτυρήτῃ τοὺς μετ' αὐτοῦ συνωμόσαντας κατὰ τοῦ θρόνου.

Ὁ δεῦτερος λόγος τῆς ἀντιπαθείας τῆς Μ. Αἰκατερίνης πρὸς τοὺς τέκτονας προέκυπτεν ἐκ τοῦ συγκλονισμοῦ, ὃν ἐνεποίουν εἰς αὐτὴν τὰ ἠθικὰ διδάγματα τῆς Ἐλευθέρας τεκτονικῆς, ὁσάκις ἤκουεν

ἢ ἀνεγίνωσκέ τι περὶ αὐτῶν, διότι ἐφοβεῖτο μήπως ταῦτα τὴν καταστήσουν μισητὴν εἰς τὸν Ρωσικὸν λαόν, οὐχὶ δὲ μικρότερον φόβον ἤθάνετο διὰ τὰς σχέσεις τῶν τεκτονικῶν δυνάμεων πρὸς ἀλλήλας καὶ ἐμμέσως πρὸς τὰ ξένα ἀνακτοβούλια.

Καίτοι ἡ Μ. Αἰκατερίνη ἦτο πανίσχυρος, ἐν τούτοις ἀπέδιδε μεγάλην σημασίαν εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν πρεσβευτῶν τῶν Μ. Δυνάμεων καὶ συντονωτάτην κητέβαλλε προσοχὴν ἐπὶ τῶν ἱεροκρυφίως διενεργουμένων ὑπὸ τῆς Πρωσικῆς καὶ Σουηδικῆς διπλωματίας ὑπονομεύσεων· διότι αἱ δύο αὗται κυβερνήσεις ἤσκουν περισσοτέραν τῶν ἄλλων κρατῶν ἐπιρροὴν παρὰ τοῖς Ρώσοις καὶ μυστικῶς ὑπεδαύλιζον πᾶσαν διοργανουμένην σκευωρίαν καὶ συνωμοσίαν. Τὸ φοβερώτερον δὲ πάντων μορμολύκειον διὰ τὴν καχύποπτον Τσαρίναν ἐνεσάρχου ὁ Μ. Φρειδερίκος, ὅστις ἀναφανδὸν καὶ κρύβδην ἐμηχανᾶτο τὰ πάντα κατὰ τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς καὶ δὲν ἔπαυεν ἰσχυριζόμενος ὅτι οὕτως ἐνεργεῖ, ἵνα φέρῃ εἰς τὸν θρόνον τὸν Μ. Δούκα Παύλον.

Παρόλα ταῦτα αἱ ἀδιάλειπτοι ἀπόπειραι, αἱ ἐξεγέρσεις, αἱ σκευωρίαι, αἱ συνωμοσίαι, αἱ ἀνταρσίαι, οἱ ἐμφύλιοι καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ πόλεμοι ἀπέβησαν εἰς μάτην, ἐφ' ὅσον ἔζη ἡ ἀλλοπρὸσαλλος Αἰκατερίνη. Μενον, ὅτε ἐπέλθε τὸ μοιραῖον τέλος τῆς μητρὸς του, ὁ Τσάρεβιτς ἀνέλαβε τὴν 6 Νοεμβρίου 1796 τὰς ἡνίας τῆς αὐτοκρατορίας ὡς Παύλος Α'. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης ὁ Τεκτονισμὸς ἀνέπνευσεν ἐλευθέρως ἐν Ρωσίᾳ, αἱ ἀρχηγοὶ του προσελήφθησαν ὡς ὑπουργοὶ καὶ ἀνώτατοι λειτουργοὶ τοῦ κράτους, ὁ Νοβικόφ ἐν ἐρειπιώδει καταστάσει ἀπεφυλαχίσθη, αἱ Στσαὶ καὶ τὰ μέγαρα ἤνοιξαν τὰς πύλας των καὶ πάντες οἱ τέκτονες ἀπήλαυσαν ἐλευθέρως ἐνεργείας καὶ ἀνεξελέγκτου κυκλοφορίας.

Ἐνακρινώσας ἤδη εἰς Ἑμᾶς πορίσματα μελετημάτων μου ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦ Ρωσικοῦ τεκτονισμοῦ, εὐχομαι ὅπως ὁ Μ. Α. Τ. Σ. καταξιώσῃ ἡμᾶς καὶ πάντας τοὺς Ἑλληνας ἵνα μιμηθῶμεν τὸ ὑπόδειγμα τῆς συμφιλιώσεως τῶν παλαιῶν Ρώσων Ἀδελφῶν καὶ τείνωμεν ἀλλήλοις τὰς δεξιὰς.

Καιρὸς ἤδη, Ἀδελφοί μου, ν' ἀνασυνταχθῶμεν ὑπὸ τὸ τεκτονικὸν λάβαρον καὶ ἡγηθῶμεν πάντων ὡς ἀπόστολοι τῆς ἐθνικῆς ἰδέας σαλπίζοντες ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ἐμφύλιον Εἰρήνην

Πορευθέντες λοιπὸν εἰς πάσας τὰς ἀνὰ τὴν χώραν μας πόλεις, χωριὰ καὶ καλύδας, κηρύξωμεν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν πρὸς ἀλλήλους. Ἐπομνήσωμεν παντὶ Ἑλληνι ὅτι τὸ ἐν ταῖς φλεψίν

αὐτοῦ σφύζον αἷμα ἀπορρέει ἐκ μίας καὶ τῆς αὐτῆς πηγῆς: ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς.

Πείσωμεν τέλος τοὺς ἀπειθοῦντας ὅτι τὸ ἔμαιμον, ἢ πρὸς τοὺς προγόνους εὐσέβεια, καὶ τὸ πρὸς τὴν κινδυνεύουσαν πατρίδα μας καθήκον ἐπιτάσσει νὰ ἐνωθῶμεν πάντες καὶ ν' ἀποτελέσωμεν μίαν καὶ ἀδιαίρετον Ἑλλάδα.

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΥΠ.: ΜΕΓ.: ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΑΛΑΝΗ

ΩΣ ΠΡΩΤΟΥ ΣΕΒ.: ΤΗΣ ΣΤΟΑΣ „ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ“,
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΙΝ ΤΑΥΤΗΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1881

Διὰ τοῦ παρατιθεμένου ἦδε λόγου τοῦ κραταιοτάτου Ἀδ.: Ἐμμανουὴλ Γαλάνη, ἀπαγγελθέντος πρὸ τεσσαράκοντα καὶ τεσσάρων ἐτῶν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς ἀρχαιοτέρας τῶν ἡδη ἐργαζομένων Στοῶν, ἐγκαινίζεται, κατ' ἀξίωσιν πολλαχόθεν διατυπωθεῖσαν, ἡ ἐκάστοτε ἀναδημοσίεσις ἐκλεκτῶν ἄρθρων ἐκ τῶν ἕνδεκα τόμων τῆς ἀρχαίας περιόδου τοῦ Πυθαγόρου, πρὸ πολλοῦ ἐξαντληθέντων. Ἡ τοιαύτη ἀναδημοσίεσις, ὡς εὐνόητον, θὰ προβαίη ἐφ' ὅσον ὁ χῶρος ἐπιτρέπει καὶ ἐφ' ὅσον τὴν ἐπέκτασιν τοῦ χώρου θὰ ἐπιτρέπη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἢ σταθερὰ πρόοδος τῆς διαδόσεως τοῦ περιοδικοῦ.

Μετὰ σιγὴν πολλῶν ἐτῶν σήμερον καὶ πάλιν διανοίγονται αἱ πύλαι τοῦ εἰρηνικοῦ καὶ φιλοξένου οἴκου τοῦ τέκτονος. Ὅλίγοι μὲν ἡμεῖς οἱ σήμερον συνελθόντες, ἀλλ' ἡ δύναμις ἡμῶν εἶνε μεγάλη· μικρὰ μὲν καὶ εὐάριθμος ἡ ἀδελφότης ἡμῶν, ἀλλ' ἡ ἰδέα ἡμῶν εἶνε ἰσχυρὰ καὶ παντοδύναμος, ἥτις κρατοῦσα μὲν ἀνορθοῖ τὴν ἀνθρωπότητα, κρατουμένη δὲ οὐδέποτε ἀπόλλυται, ἀλλ' ἀπαιωρεῖται καὶ ἀναβίσι· ὡς ὁ ἐκ τῆς τέφρας αὐτοῦ Φοῖνιξ. Ὅτε ὁ Πλάστης ἐπλασε τὰ διάφορα ὄντα πρῶτος καὶ κύριος νόμος πρὸς συγκράτησιν αὐτῶν ἦτο ἡ ἁρμονία. Ἡ ἁρμονία ὁμοῦ δὲν ἐπεκράτησε μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων· ὁ φθόνος καὶ ἡ ἔρις, αἱ ἀντιζηλῖαι καὶ κενοδοξίαι κατέστρεψαν τὸν κοινὸν τοῦ βίου σκοπόν, καὶ ἐπήνεγκον φθορὰς καὶ ἐρημώσεις, αἵτινες κατεμόλυναν τὸ πάγκαλον τοῦ δημιουργοῦ κτίσμα καὶ κατέστησαν αὐτὸ ἔρμαιον τῆς πλεονεξίας τοῦ ἰσχυροῦ. Ἀλλ' ἰδοὺ τὸ ἡμέτερον τάγμα διανοίγει τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ εἰς τὸν πτωχὸν καὶ εἰς τὸν πλεῦσιον, εἰς τὸν ἄρχοντα καὶ εἰς τὸν ἀρχόμενον καὶ ἡ ἄλλοτε τρέ-

μουσα τοῦ ἀδυνάτου χεῖρ σφίγγει ἀδελφικῶς τὴν χεῖρα τοῦ κραταιοῦ· πᾶσα ἐξωτερικὴ ἀντίθεσις παύει, ἡ δὲ καθαρότης τοῦ φρονήματος, ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἰσχὺς τοῦ χαρακτῆρος συνεννοῦνται δι' ἀγάπης εἰλικρινοῦς καὶ ἀγωνίζονται πρὸς τὴν κοινὴν τοῦ ἀνθρώπου εὐδαιμονίαν.

Πᾶσα αἷματα δὲν ἐχύθησαν, καὶ πῶσαι καταστροφαὶ δὲν ἐπῆλθον εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἕνεκα τῶν θρησκευτικῶν ἐρίδων; Ἐκ τῆς στοᾶς ταύτης ἀπωθεῖται πᾶσα περὶ δογμάτων ἔρις· ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις καὶ ἡ περὶ τὰς γενικὰς ἀληθείας ἔρευνα εἶνε τὸ σύμβολον τοῦ Τέκτονος. Δὲν ἀναγνωρίζομεν ἡμεῖς διαφορὰν πίστεως, ἀλλὰ δεχόμεθα πάντας, εἴτε χριστιανούς, εἴτε μουσουλμάνους, εἴτε ἐθνικούς, καὶ ὑπὸ τὴν φιλόξενον ἡμῶν στοᾶν ἐνοῦμεν αὐτούς διὰ τῶν δεσμῶν τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς ἀγάπης. Ὅτε τὸ θρησκευτικὸν μῖσος κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἤκμαζεν ἐν τῇ Δύσει, καὶ πανταχοῦ τῶν ἀνταγωνιζομένων φατριῶν ἡ πάλῃ ἐλυμαίνετο τὴν Εὐρώπην, ὑπὸ τὴν τεκτονικὴν στοᾶν ἐπεκράτει εἰρήνη, καὶ ὡς εἰς ἄσυλον κατέφευγον εἰς αὐτήν. Οἱ εὐγενέστατοι πολῖται, ἰσχυροὶ ἡγεμόνες, μεγάλοι ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι, ἔξοχοι τεχνῖται καὶ βιομήχανοι χρηστοί, ἐνταῦθα εὕρισκον ἀναψυχὴν. Μικρὰν ἀφ' ἡμῶν, ἀδελφοί, τὸ νεκρὸν τοῦ δόγμα-
το, γράμμα, ἡ τήρησις δὲ τῆς ἀληθοῦς πρὸς τὸν Θεὸν σχέσεως ἃς ἦνε ἡ μέλλουσα νὰ τελειοποιήσῃ καὶ νὰ προσεγγίσῃ ἡμᾶς πρὸς τὸ Ὑπέρτατον Ὄν.

Ὅπου ὑπῆρξαν τυραννικὰ πολιτεύματα ἐκεῖ καὶ τὸ ἡμέτερον τάγμα κατεδιώχθη ἀπηνῶς, ὅπου ἀμάθεια καὶ δεισιδαιμονία ἐκεῖ καὶ τοῦτο ἀνεθεματίσθη ἀσεβῶς. Ἐν πάσαις δὲ ταῖς μεγάλας τῆς ἀνθρωπότητος ἀνατροπαῖς, ἐνθα ὁ ταλαίπωρος ἀνθρώπος αἴρων τὴν κεφαλὴν ἤθελε νὰ ἀναπνεύσῃ ὀλίγον ἐλεύθερον ἀέρα, ἢ ἤθελε νὰ ἀνακύψῃ ἀπὸ τοῦ βάρους τῆς θεοκρατίας, οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοὶ ὑπῆρξαν οἱ πρόμαχοι ἐν τῷ ἀγῶνι· ἐν ταῖς στοαῖς αὐτῶν ἐνεκρύπτετο ἡ λάμπηδὼν τῆς ἀληθείας καὶ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἀνεσείρτων οἱ παλμοὶ τῆς ἐλευθερίας. Δὲν συζητοῦμεν ἡμεῖς περὶ πολιτικῆς, καὶ ἀνεχόμεθα ἡμεῖς τὰ πολιτικὰ παντὸς φρονήματα, ἀλλ' ἀπεχθανόμεθα τὴν δουλείαν καὶ εἴμεθα φοβεροὶ ἐχθροὶ κατὰ τῆς δεσμεύσεως τῆς ἐλευθέρως τοῦ ἀτόμου ἐνεργείας. Τὴν ἐλευθερίαν λοιπὸν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι εἶνε ἐν τῶν μελημάτων τοῦ ἐλευθέρου Τέκτονος.

Ἡ ἐλευθερία, δημιουργοῦσα καὶ ἀποκαθιστῶσα τὴν ἰσότητα, εἶνε ἡ ρίζα τῆς ἀγάπης τῆς συνδεδεύσεως τὸν ἀνθρώπον πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα. Διότι μόνον ὁ πρᾶγματικῶς ἐλεύθερος δύναται καὶ νὰ ἀγαπᾷ τοὺς ὁμοίους τοῦ ὡς ἰσοτίμους. Ἄλλως πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀγαπῶσιν

ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι, ὅταν διαχωρίζωσιν αὐτοὺς περιορισμοὶ τῆς ἐλευθερίας τούτων ἢ ἐκείνων προκαλοῦντες τὴν ἀνισότητά καὶ διεγείροντες πάθη καὶ μίση; Καὶ πῶς θὰ ἠδύνατο ὁ στερούμενος ἐλευθερίας ἄνθρωπος νὰ ἀγαπᾷ τοὺς ἄλλους, ὅταν ὁ δυστυχὴς ἀγωνίζεται ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ περιάγεται εἰς συνεχεῖς ἔριδας καὶ διαμάχας;

Ἄλλὰ ἡ ἐλευθερία ἔχει στενοτάτην σχέσιν καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν, ἣτις ἀποτελεῖ πρωτίστην θάσιν τοῦ ἡμετέρου Τάγματος.

Ἄλλ' ἡ ἀγάπη καὶ ἰσότης, προσόντα, ἅτινα ὁ μασωνισμὸς περιπλείστου ποιεῖται, συνεπάγουσιν ἐν ἑτέρον καθήκον τοῦ ἀνθρώπου, τὴν εὐπαιΐαν· ἡ συνείδησις, ἣν ἔχει ὁ ἄνθρωπος, τοῦ χρόνου τῆς ὑπάρξεώς του καὶ τοῦ θανάτου, εἶνε ἡ πηγὴ, ἐξ ἧς ἀπορρέει ὁ ἀνθρώπινος οἶκτος· διότι ἡ τοῦ θανάτου ἀγωνία ἐξεγείρει ἐν ἡμῖν τὸ πρὸς τὸν ὅμοιον ἡμῶν αἰσθημα, ἡ δὲ τοῦ πάσχοντος θεὰ πληροῖ ἡμᾶς αὐτοὺς ἀγωνίας. καὶ συναποθανόμεθα ὅτι ὅσῳ καὶ ἂν εἴμεθα ἄνιστοι, εἴτε κατὰ τὴν μορφὴν, εἴτε κατὰ τὰς γνώσεις καὶ τὰ προτερήματα, εἴτε κατὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἰσχύον, κατὰ βάθος ὅμως εἴμεθα καὶ ἡμεῖς, ὡς ὁ ἄλλος, διότι ὁ θάνατος προαγγέλλει ἡμῖν τὴν ἰσότητά καὶ ὅτι πᾶσα ἡμῶν διαφορά ἀπομένει παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ τάφου. Οὐδεὶς διακρίνει τὸ κρανίον τοῦ βασιλέως ἀπὸ τοῦ ἐπαίτου, τοῦ σοφοῦ ἀπὸ τοῦ ἄσοφο, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐξισοῖ τὸ κρυερὸν τῆς γῆς χῶμα καὶ ἐξαφανίζει ἡ ψυχρὰ τοῦ τάφου πλάξ. Ὁ οἶκτος λοιπὸν εἶνε ἡ μήτηρ τῆς ἐθελγησίας καὶ ἀπὸ τοῦ λίκνου τοῦ παιδὸς μέχρι τῆς ἐπιθανατίου κλίνης ὁ οἶκτος κινεῖ τὴν εὐεργέτιδα τοῦ ἀνθρώπου χεῖρα.

Ἡμεῖς προσπαθοῦμεν νὰ καταπολεμήσωμεν τὴν δυστυχίαν ἡμῶν, καὶ νὰ ἀνακουφίσωμεν τὰ δεινὰ καὶ τὰς ἀνισότητας, αἵτινες τὸν μὲν καταπιέζουσι, τὸν δὲ ἀνυψοῦσι, καὶ νὰ καταστήσωμεν αὐτὰς ἥττον αἰσθητάς, καθ' ὅσον κατὰ βάθος πάντες εἴμεθα πρὸς ἀλλήλους ἴσοι. Ἐν τούτοις ἡ ἀνακούφισις τῆς προσκαιροῦ ταύτης ἀνάγκης δὲν εἶνε μόνος οὐσιώδης τῶν Τεκτόνων δεσμός. Ἄλλὰ καὶ ἡ ἐν τῷ μέλλοντι ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνύψωσις τοῦ ἀτόμου. Ἡ μόρφωσις καὶ ἡ παιδεύσις εἶνε κύρια ἔργα, περὶ ἃ στρέφονται τὰ ἐργαστήρια τῶν Τεκτόνων. Ὁ μασωνισμὸς καλλιεργεῖ τὴν ἐπιστήμην καὶ τέχνην, ἐπιζητεῖ τὴν διαφώτισιν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ πάσης πλάνης καὶ προκαταλήψεως, θεραπεύει δὲ τὴν μουσικὴν, διότι αὕτη ἐξευγενίζει τὸ αἰσθημα καὶ ἐπισταμένως σπουδάζει τὰς ὡραίας τέχνας καὶ τέρπεται θαυμάζων καὶ ἐρευνῶν τὰ θαύματα τῆς δημιουργίας.

Ἴδού, ἐν συνόψει, ἡ θάσις καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ ἡμετέρου συνδέσμου,

Ἰσotis ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καὶ ὁμοιοῖα ἐνοῖ ἡμᾶς ὑπὸ τοὺς θόλους τῶν στοῶν. Τὸ τάγμα ἡμῶν εἶνε πανταχοῦ τῆς ὕψηλίου ἐξηπλωμένον, ἢ δὲ ἀλληγορικῇ ἡμῶν γλώσσα εἶνε τὸ μέσον, δι' οὗ ἡμεῖς πρὸς μυριάδας ἀλλογλώσσων μελῶν δυνάμεθα νὰ συνεννοηθῶμεν. Τὰ σύμβολα ἡμῶν εἶνε ἡ γέφυρα, δι' ἧς ἐνοῦνται πᾶσαι τῶν τεκτόνων αἱ στοαί· εἶνε τὸ ἐνδυμα, δι' οὗ ἡμεῖς κρύπτομεν τὰ ὕψηλὰ νοήματα. Ἐς συσφίγγωμεν ἡμεῖς ἐνταῦθα τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης, ἄς ἀφήσωμεν πᾶσαν ἡμῶν ἐξωτερικὴν μέριμναν, ἄς λησμονήσωμεν πᾶσαν ἡμῶν ἔριδα, καί, ἡνωμέναι ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ, ἄς προδῶμεν εἰς τὸ ἱερόν ἡμῶν ἔργον. Ἡ ἀρχὴ ἡμῶν εἶνε μικρά, ἀλλ' «ἀρχὴ τὸ ἡμῖς πάντες». Τὸ πλωιάριον ἡμῶν εἶνε ἔτι μικρόν, μέγας δὲ ὁ τῶν κυμάτων σάλος, ἀλλ' ἡ σύμπραξις ὄλων ἡμῶν καὶ ἡ ὀρθὴ πηδαλιούχησις θὰ προσορμίση ἡμᾶς εἰς τὸν ἀσφαλῆ λιμένα.

Ἄδελφοί, ἡμεῖς ἐργαζόμεθα ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' ἴσα ἴσα διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν τὸ ἔθνος ἡμῶν. Τοῦναντίον ὀφείλομεν, καλλιεργοῦντες τὰ κοινὰ αὐτοῦ προτερήματα καὶ ἀπωθοῦντες τὰς κακὰς ιδιότητας, νὰ τὸ ἐξευγενίσωμεν. Πρέπει, ὡς ἐλεύθεροι καὶ χρηστοὶ Τέκτονες, νὰ ἀναπτύξωμεν τὸ πνεῦμα καὶ νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν τιμὴν καὶ τὴν δικαιοσύνην, νὰ ἐξεγείρωμεν τὸ φρόνημα πάντων πρὸς μεγάλης ἐπιχειρήσεις καὶ νὰ υποδοηθῆσωμεν τὸ πρὸς τὸ καλὸν αἶσθημα, νὰ καταπολεμήσωμεν πᾶσαν ὑπερηφάνειαν καὶ ματαιότητα καί, τὸ ψεῦδος ἀποστρεφόμενοι, νὰ υποδείξωμεν πρὸς πάντας ὅτι ἡ ἀλήθεια εἶνε τοῦ ἐντίμου πολίτου ὁ λόγος.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΜΥΗΣΕΩΣ ΕΝ ΤΗ Σ. ΣΤ.: «ΕΛΠΙΣ»

Ἐστω εὐλογημένον τὸ ὄνομα ἐκείνου, ὅστις διὰ μιᾶς ἀπλῆς νύξεως μοι ἐνέβαλε τὴν φωτεινὴν ἰδέαν τῆς μυήσεώς μου εἰς τὸν Τ.·.

Καθ' ἣν περίοδον δυνάμεις τεράστιαι, ὀφείλουσαι τὴν γένεσίν των εἰς διάφορα αἵτια, ἐρρίφθησαν κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ διήνοιξαν εἰς αὐτὴν εὐρείαν τὴν λεωφόρον τῆς ἀπωλείας καὶ τῆς συντριβῆς, καθ' ὃν χρόνον παράχορδοι φωναὶ κρούουν τὴν παρακμὴν καὶ τὴν ἐξαχρείωσιν τῆς κοινωνίας καὶ ἡ ἀδικία, τὸ μῖσος, ἡ ἐκδίκησις ἐλύουσι πλείστους ὀπαδοὺς, καθ' ἣν ἐποχὴν πᾶσα ἠθικὴ ἀρχὴ ὑπεχώρησε πρὸ τῆς μανίας τοῦ ὕλισμου, ἣτις ἀποτελεῖ συμπτωτικῆρα

πασης ἀνθρωπίνης σκέψεως, εἶνε εὐτύχημα δι' ἐκείνους, οὔτινες θέλουν νὰ ἐπανεύρουν τὴν ψυχὴν των καὶ νὰ διασώσουν ταύτην ἀπὸ τὸν δόρυβρον τοῦ περιβάλλοντος καὶ νὰ ζήσουν εἰς ἐπίπεδον ὑψηλότερον καὶ ἀπρόσβλητον ἐκ τοιούτων παθῶν, ὅτι ὑπάρχει μέσον πρὸς τοῦτο. Εὐτυχεῖς ὅσοι κατώρθωσαν ἐγκαίρως νὰ εὑρουν τὸ μέσον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ δυστυχεῖς ὅσοι κυλίωνται εἰς τὸ σκότος καὶ δὲν παρεσχεύασαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἱκανῆν νὰ διορᾷ τὴν ἀθάνατον αἴγλην τοῦ μέλλοντος.

Θλίβομαι ἀναλογιζόμενος ὅτι τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς μου διήλθον μακρὰν μιάς τοιαύτης πνευματικῆς ἀφυπνίσεως· διότι, ἐπιστήμων ἐγώ, δὲν ἤμην εἰς θέσιν νὰ κατανοήσω τὸ τοῦ Πλάτωνος «Θανῶν ὁ μύστης, ὅταν εἰς ἄθου ἀφίκηται, οὐκ ἐν βορβόρῳ κείσεται, ὡς οἱ ἀμύητοι καὶ ἀτέλεστοι» καὶ ἔτι ἐκ τῆς μυσσεως ἐγίγνετο εὐδαιμονία καὶ ὁμοίωσις τῷ Θεῷ. Φρικτὴ καὶ τρομερὰ ἀπώλεια.

*Ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω Ἄδ.: Σεβ.: καὶ Ἀγ.: Ἄδ.: ὅτι, προκειμένου νὰ ἐκθέσω τὰς ἐκ τῆς μυσσεως μου ἐντυπώσεις, ὑπῆρξα ἐπὶ πολὺ διστακτικός. Ποῖα δύναιμι, ποῖος νοῦς, τίς ποιητὴς δύναται νὰ εὔρη τὰς καταλήλους εἰκόνας καὶ λέξεις, ἵνα ἀποδώσῃ ὅ,τι θὰ ἤσθάνετο ἢ θὰ ἐβλεπε τὴν στιγμὴν τῆς μυσσεως του; Οὐδεὶς. Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὅπως ὁ γνώμων τῆς ἐπιεικείας μετρήσῃ τὸν λόγον μου. Δὲν ἔχω τὴν λύραν τοῦ Ὀρφέως, οὔτε τὸ ποιητικὸν δαιμόνιον τοῦ Ὀμήρου, διὰ νὰ εἰκονίσω ὅποια συναισθήματα κατέλαβον τὴν ψυχὴν μου, ὅταν μὲ παρέλαβεν ὁ ἀνάδοχος μου καὶ ὅταν μετ' ὀλίγον ἐβυθίσθην εἰς τὸ σκότος. Δὲν εἶνε ἄραγε, διηρωτώμην, τὸ σκότος αὐτό, ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποῖον κυλίστα ἢ κινωνίῃ; Πρὸς στιγμὴν, ὅταν οἱ κρότοι καὶ ὁ θόρυβος ἤρχισαν νὰ μὲ περιβάλλωσι, ἤρχισε νὰ γεννᾶται ἐν ἐμοὶ αἰσθημὰ τι ἀόριστον ἀγωνίας καὶ ἴσως ἴσως φόβου, ἀλλὰ τὸ δοθέν μοι κάθισμα καὶ ἡ ἐπὶ αὐτοῦ βραχεῖα ἀνάπαισις μοι ἐνέβαλον τὸ θάρρος ὅτι χεῖρες ἀδελφικαὶ περιβάλλουσι τὸ σῶμά μου. Δὲν διστάζω ποσῶς. Ἡ εὐτυχία, ἐσκέφθην, εἶναι καρπός, τὸν ὅποιον διὰ νὰ δρέψῃ τις εἶνε ἀνάγκη νὰ δεινοπαθήσῃ καὶ ἴσως ἐπὶ τέλος νὰ ἀποθάνῃ. Καὶ ἰδοὺ μετ' ὀλίγον στηριζόμενος εἰς ἰσχυροὺς βραχίονας εὐρίσκομαι εἰς μικρόν, μεμονωμένον θάλαμον, ὅπου, ἀποκτήσας πρὸς στιγμὴν τὸ φῶς, ἐνόμισα ὅτι εὐρίσκομαι εἰς τὸ μελετητήριον τοῦ Φάουστ, τοῦ συμβόλου αὐτοῦ τῆς τὰ πάντα καὶ αἰωνίως διερευνώσεως ἀνθρωπότητος. Τὸ λίτον καὶ ἀπέριπτον τοῦ θαλάμου, αἱ ἀπλαῖ ἀλλὰ ἐπιβλητικαὶ ἐπιγραφαί, τὸ τρεμοσδύνον φῶς τοῦ κηρίου, σύμβολα τῆς ἀνθρωπίνης ματαιότητος, ὅλα αὐτά, μοι παρουσίαζον τὸν θάλαμιν προσόμοιον πρὸς τάφον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ὤφειλον νὰ θάψω τὸν κόσμον αὐτόν. Ποῖα

σκέψεις τότε και πόσα συναισθήματα ἐν τῇ ἀναμονῇ μου δὲν ἐκυρίευσαν τὴν ψυχὴν μου! Πόσον μοιιάζει, εἶπον, ὁ θάλαμος αὐτὸς μὲ τὸν τοῦ Πλούτωνος, μὲ τὸν θάνατον δηλαδὴ, ἢ τὰς θύρας τοῦ ὁποίου ἐκρυσεν ὁ Ἡρακλῆς, διὰ τὴν ἐκτελέσῃ τὸν ἀθλον τοῦ Κερβέρου, ὅπως λέγει ὁ Εὐριπίδης εἰς τὸν Ἡρακλέα μαινόμενον (στ. 610.), ὅπου ὁ Ἡρακλῆς ἐρωτᾶται «ἤλθες γὰρ ὄντως, δωματ' εἰς ἄδου, τέκνον; μάχη κρατῆσας ἢ θεᾶς δωρήμασι;» και ἀπαντᾷ: «μάχη! τὰ μυστῶν δ' ὄργια ἠτύχησ' ἰδῶν». Ἡτύχησα λοιπὸν νὰ ἴδω τὰ ὄργια τῶν μυστῶν, νὰ γίνω ἀθάνατος δηλαδὴ, μάχη! Ἦδη ὁ θάνατος μοὶ φαίνεται ὅτι δὲν εἶναι τι ἀπαίσιον και φρικτὸν, ἀλλὰ τοῦναντίον δῶρημα θεῶν και πολῦτιμον, και μὲ τὰς σκέψεις αὐτάς, πλήρης χαρᾶς και ψυχικῆς ἀνακουφίσεως, συντάσσω και ὑπογράφω τὴν διαθήκην μου και πλήρης ψυχικοῦ σθένους ἀκολουθῶ τὸν δοκιμαστήν μου μέχρι τῆς θύρας τοῦ σεπτοῦ τούτου ναοῦ, τὴν ὁποίαν ἐκρυσσα ἀτάκτως ζητῶν ἀμέσως νὰ εἰσέλθω ἐγώ, ὁ βέβηλος!

Ὡς θεῖα μελωδία τότε μοὶ ἠκούσθη ἡ φωνὴ τοῦ σεβασμίου ἀπὸ βάθος ἀκαθόριστον. Αἱ ἐρωτήσεις ἔθιγον τὰς λεπτοτέρας χορδὰς τῆς καρδίας και τὰ ζητούμενα προσόντα συνεχίνουν τὴν ψυχὴν μου. Δὲν ἀπηγεῖτο εὐγένεια γεννήσεως, δὲν ἀπηγοῦντο πλοῦτη και ἀξίωμα και θέσεις κοινωνικαί, παροδικὰ και μηδαμινὰ αὐτὰ ἔναντι τῆς αἰωνιότητος τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄπλως ὡς ἐλεύθερος και χρηστοθήτης ἀκούω νὰ μοὶ ἀνοίγεται διάπλατα ἡ θύρα τοῦ ἱεροῦ τούτου τεμένους, αἱ ἐντὸς τοῦ ὁποίου δοκιμασίαι, ἀποσκοποῦσαι τὸν καθαρμὸν τῆς ψυχῆς ἀπὸ παντὸς ρύπου και τὸν ἐξαγνισμὸν αὐτῆς ἀπὸ τῶν χαμερπῶν παθῶν, ἀπετέλουν δι' ἐμέ, προδιατεθειμένον ἤδη, εὐρείαν λεωφόρον, τὴν ὁποίαν εὐχαρίστως ἠκολούθουν. Δὲν πτοοῦμαι ποσῶς οὔτε πρὸ τῶν κωλυμάτων, οὔτε πρὸ τῆς κλαγγῆς τῶν ξιφῶν, οὔτε πρὸ τῶν φλογῶν διερχόμενος, διότι ἐφρόνουν ὅτι ἡ μύησις εἶνε ἱεροτελεστία, τελουμένη παρουσίᾳ και προστασίᾳ μιᾶς ὑπερτάτης δυνάμεως, τοῦ Θεοῦ, τοῦ Μ.· Α.· Τ.· Σ.· Δὲν ἦτο ἀνάγκη ὄρκου ἢ ἀπειλῆς ἢ οἰουδήποτε τινὸς ὀπαινιγμοῦ, ὅπως τὸ μόνον τοῖς μουμένοις γνωστὸν τηρηθῆ εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ρίψῃ τις τὰ ἅγια τοῖς κυσὶ και τὰ ἱερὰ τοῖς βεβήλοις; Ὅταν τις αἰσθάνηται ὅτι τὸ ἀρχέγονον ἐμφυτον αἴσθημα τοῦ ἀνθρώπου περὶ τῆς μυστηριώδους και τῆ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ ἀκαταλήπτου φύσεως τῆς θεότητος, εἰς ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποδοθῆ ἀνεκαθεν οὐδεμία ὀρισμένη μορφή, αἴφνης πρόκειται νὰ ἀφυπνισθῆ ἐν ἑαυτῷ οὕτως, ὥστε οὐδὲν νὰ μένη δυσκατάληπτον και μυστηριώδες, ὅταν τις βλέπῃ ὅτι πρόκειται νὰ ἀνασρῆ ἀπὸ τῶν

βόρβορον, εἰς ὃν ἐκυλίετο καὶ νὰ ἀρθῇ εἰς ὕψος, τὸ ὅποσον δὲν δύναται νὰ προσατενίξῃ ὁ βέβηλος κόσμος καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου, ὡς ὑψηλῆς σκοπιᾶς, θὰ δύναται νὰ ἐρευνᾷ καὶ νὰ εὐρίσκῃ τὸ μέγα καὶ ἐνδιαφέρον φαινόμενον τῆς πλάσεως, τὸ τῆς παραγωγῆς καὶ ἐξαφανίσεως τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου, τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς καὶ ἀρετῆς, αἱ ὁποῖαι ἐμπεριείχοντο εἰς τὰ ἠχῆεντα λόγια τοῦ Σ.· ἀσφαλῶς ὅχι, ποτέ δὲν θὰ φέρῃ εἰς φῶς οὐδὲν ἐξ ὧν εἶδεν ἢ ἤκουσεν ἢ ἠσθάνθη.

᾽Ω! Πόσον ὠραία ἦτο ἡ στιγμή ἐκείνη, καθ' ἣν ὑπὸ μυστηριῶδες πράγματι φῶς παρουσιάσθη πρὸ τῶν ἐκθάμβων ὀφθαλμῶν μου ἡ εἰκῶν τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ! Καὶ ποῖαν ἱεράν συγκίνησιν ἠσθάνθη, ὅτε εἶδον τὸ φῶς, τὸ συμβολίζον τὴν ἀνάστασιν καὶ συνεπῶς τὸ ἀφθιτον πάσης ὑπάρξεως! Ἄνεπνεον ἀπλήστως τὴν αὔραν τοῦ νέου κόσμου, εἰς ὃν ἀνεγεννήθη, ἠσθανόμην ἐμαυτὸν γίγαντα, ὑπέρτερον πάσης ἀνθρωπίνης δυνάμεως, ἥρωα, ἀθάνατον. Τί εἶνε πλέον δι' ἐμὲ ὁ θάνατος; Ἐζων ἤδη καὶ ζῶ δύο φορές. Μοι ἦλθε τότε εἰς τὸν νοῦν νὰ ἀναφωνήσω «ἐνίκησα τὸν βέβηλον κόσμον! διότι τὰ μυστῶν ὄργια ἠτύχησα ἰδῶν»!

Δράμα, Ἰανουάριος τοῦ 1925.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΧΑΡΙΣΙΑΔΗΣ.

ΕΥΧΗ ΕΠΙ ΤΩ ΝΕΩ ΕΤΕΙ 1925

Ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἔτους 1925 ὁ Σεβ.· τῆς ἐν Ἀνατ.· Μυτιλήνης Στοᾶς «Ἀναγέννησις» ἀδ.· Ἀρμάνδος Ἀλιβιζᾶτος κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 2ας Ἰανουαρίου ἀπηύθυνε τὴν ἀκόλουθον εὐχὴν, διερμηγεύουσαν εὐστόχως γενικὸν αἶσθημα τῶν Ἑλλήνων Τεκτόνων:

Ἄγαπητοὶ Ἀδελφοί,

Καίτοι καὶ τὸ δῦσαν 1924 ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ προηγούμενα τούτου ἔτη ἀφῆκεν ἀνεξίτηλα τὰ ἔχνη τῶν ἀφαντάστων καὶ ἀνεκδιηγῆτων συμφορῶν, τὰς ὁποίας βάσκανος μοῖρα ἐπέκλωσεν ἐπὶ τοῦ ἔθνους μας, κατὰ μέγα μέρος ἐξ ἰδικῆς μας—δυστυχῶς—ὑπαιτιότητος, ἐν τούτοις οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον τὰ παθήματα ἐχρησίμευσαν ἡμῖν ὡς μαθήματα· καὶ ἰδοὺ, ἐνῶ ἀκόμη καὶ σήμερον νέφη μελανὰ στρέφονται περὶ τὸν ἔθνικόν μας ὀρίζοντα προκαλοῦντα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἀγωνίαν πάσης ψυχῆς, ἡμεῖς περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τῶν ἀτομικῶν, οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἐνδιαφερόμεθα διὰ τὰ γενικὰ, ἀγνοοῦντες τελείως τὴν αὔριον!

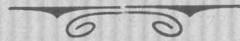
Τὸ πᾶν, ἀδελφοί μου, εἶναι ἄδηλον ὡς δὲ λόγῳ τῶν φυσικῶν νόμων ἐπέρχεται ἐναλλαγή τῆς ὕλης, οὕτω καὶ λόγῳ Ἱστορικῶν γεγονότων ἐπέρχεται ἐναλλαγή τῶν ἔθνων. Πολλὰ μᾶς διδάσκει ἡ σύγχρονος ἱστορία ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἄλλοίμονον δὲ εἰς τοὺς λαοὺς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θέλουσιν εὐρεθῆ ἀνέτοιμοι εἰς τὴν προοιωνίζομένην τελείαν μεταλλαγὴν τοῦ παγκοσμίου γεωγραφικοῦ χάρτου.

Τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἀπὸ τριῶν χιλιάδων ἑτῶν αἰωνόβιον ἀποδεικνύμενον, προώριστα νὰ ἀμύνηται πάντοτε ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς προόδου κατὰ τῆς τυραννίας καὶ τῆς βαρβαρότητος. Μὴ θελήσωμεν ἡμεῖς οἱ ἀποτελοῦντες τοῦτο κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην στιγμὴν λόγῳ τῶν ποταπῶν παθῶν μας νὰ διαψεύσωμεν τὴν ἱστορίαν. Ὅμοιοῦντες ἅς μὴ ἀποβάλλωμεν τὰς ἐλπίδας μας.

Ἀπεκδυόμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον καὶ ἐνδυόμενοι τὸν νέον ἅς μὴ παύσωμεν ἀτενίζοντες πρὸς τὸν Μ.: τοῦ Σ.: Α.: Ἄς μὴ παύσωμεν ἐπικαλούμενοι τὴν θεῖαν συναγωγὴν του, τὴν θεῖαν του συνατίληψιν.

Ἄς εὐχόμεθα κατὰ τὰς ἔτι καὶ νῦν χαλεπὰς ἡμέρας, τὰς ὁποίας διατρέχει τὸ δύσμοιρον ἔθνος καὶ ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης, ἵνα πρυτανεύσῃ ἐν τῇ διάνοιᾳ τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς ἡ ἰδέα περὶ εἰρηνεύσεως τοῦ σύμπαντος κόσμου, ἡ ἰδέα περὶ ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων πάσης φυλῆς καὶ παντὸς θρησκευτικοῦ δόγματος, ἰδιαιτάτα δὲ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, ὁμοιοῦντες πρὸ παντός, ἅς εὐχόμεθα ἐπὶ τῇ ἀνατολῇ τοῦ Σωτηρίου ἔτους 1925 ἵνα ἡ ἔθνικὴ τιμὴ ὀδηγήσῃ τὰ βήματά μας, τὸ δὲ θάρρος καὶ ἡ αὐτοπεποίθησις ἅς εἶναι οἱ σταθεροὶ ὀδηγοὶ πρὸς τὴν Ἐθν. Σταδιοδρομίαν.

Ὁ Μ.: τοῦ Σ.: Α.: ἅς σώζῃ τὴν γλυκεῖάν μας πατρίδα. Ἡ παγκόσμιος εἰρήνη ἅς βασιλεύῃ ἐπὶ τῆς ὑψηλίου. Ἡ Εὐτυχία καὶ ἡ Εὐδαιμονία ἅς ἐμφωλεύῃ εἰς τοὺς οἴκους ἡμῶν, Ἀδελφοί μου.

ΟΠΟΙΑ ΤΙΝΑ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἡ ἔμφυτος τῷ ἀνθρώπῳ κοινωνικότης ἤγαγε κατὰ νόμον τῆς Σοφῆς Δημιουργίας σὺν τῇ προοίῳσῃ ἐξελίξει τῆς πνευματικῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως εἰς σύμπηξιν τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, οὐχὶ βεβαίως πρὸς μοναδικὸν σκοπὸν ὁμαδικῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ ἀγῶνος τῆς ζωῆς, ὥσπερ τυφλὸν ἐνστικτὸν ὀδηγεῖ κατωτέρων ζώων ὁμοταξίας καὶ ἰδιαίτατα μύρμηκας καὶ μελίσσας εἰς ὀργάνωσιν, ἀσφαλιζούσας τὴν τε αὐτοσυντηρησίαν καὶ τὴν διαίωσιν τοῦ εἴδους. Ἡ κοινωνικότης τοῦ ἀνθρώπου, συναφῆς μᾶλλον πρὸς τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ φύσιν καὶ ὑπερέτερα τυφλοῦ ἐνοτικτοῦ, διαγιγνώσκεται καὶ ἀναδείκνυται ἀνέκαθεν ἔχουσα ὑπέρτερον τοῦ προεκτεθέντος σκοπὸν. Διότι διὰ τῆς ἐν κοινωνίᾳ συμβιώσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς παρεπομένης μεταξὺ τούτων ἀλληλεγγύης, παρεκτὸς τῆς παρεχομένης ἀμοιβαίας συνδρομῆς πρὸς πλήρωσιν ἀναγκῶν τῆς ζωικῆς ζωῆς, ἐξυπηρετοῦνται πρωτίστως ἀνάγκαι ὑψίσται τῆς πνευματικῆς ζωῆς, ὧν ἡ θεραπεία θὰ ἦτο ἐκτὸς κοινωνίας ἀνέφικτος καὶ ἀσύλληπτος. Πρόδηλον ὅμως ὅτι ὑπερτάτη καὶ καθολικὴ ἀνάγκη τῆς πνευματικῆς ζωῆς πρόκειται ἡ ἐξέλιξις καὶ ἔντασις ταύτης εἰς τὸν ἀνώτατον ἐφικτὸν βαθμὸν, ἄγουσα πρὸς τὴν τελειότητα τοῦ ἀνθρώπου, ὡς πνευματικοῦ ὄντος. Κατὰ ταῦτα, ὥσπερ αἱ εἰρημέναι κοινωνίαι κατωτέρων ζώων, λειτουργοῦσαι κατ' ἐνστικτὸν, σκοποῦσι μόνον τὴν θεραπείαν ἀναγκῶν τῆς λεγομένης ζωικῆς ζωῆς, οὕτω καὶ αἱ ἀνθρώπιναι κοινωνίαι, ἐνσυνειδήτως λειτουργοῦσαι καὶ ἐπὶ πλέον κατὰ λόγον τῶν ἐκάστοτε ἐμφανιζομένων συνθηκῶν τοῦ βίου καὶ τάσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ρυθμιζόμεναι, προορίζονται νὰ θεραπεύωσι τὰς ἐκδηλουμένας ἀνάγκας τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν συγκροτούντων ἐκάστην πολιτικὴν κοινωνίαν καὶ ἐν γένει τῶν ἐν ταύτῃ διαβιούντων ἀνθρώπων. Ἄλλ' ἡ θεραπεία καὶ ἀνάπτυξις τῆς πνευματικῆς ζωῆς προϋποθέτει ταυτόχρονον τὴν πλήρη θεραπείαν τῶν στοιχειωδῶν ἀπαιτήσεων τῆς ζωικῆς ζωῆς, ἥτις φυσιολογικῶς ἐνισχυομένη διὰ καταλλήλου διαίτης τοῦ βίου ἐπιτρέπει καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν δυνάμεων πρὸς διάπλασιν διανοήσεως καὶ συνειδήσεως, ἀρμοζούσης εἰς τὴν καταγωγὴν, ὑπόστασιν καὶ ἀποστολὴν τοῦ ἀνθρώπου.

Αἱ πολυειδεῖς ἀνάγκαι τῆς τε ζωικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς τῶν ἀνθρώπων ζωῆς, ποικίλλουσαι πολλάκις κατὰ τόπον καὶ χρόνον καὶ κατὰ

τὰς διαφόρους συνθήκας ἐκάστης πολιτικῆς κοινωνίας, ἐκδηλοῦνται, συλλήβδην εἰπεῖν, κατὰ τὸν πολιτικόν, τὸν οἰκονομικόν καὶ τὸν πνευματικὸν βίον τῶν λαῶν.

Ἐντεῦθεν ἀνακύπτουσι παντοειδῆ καὶ πολύμορφα προβλήματα τῆς Παιδαγωγικῆς, τῆς Οἰκονομικῆς καὶ τῆς Πολιτικῆς Ἐπιστήμης, ποικιλοτρόπως ἐκάστοτε ἐμφανιζόμενα κατὰ τὰς διαφόρους τάσεις καὶ ὁρπὰς τῶν λαῶν, κατὰ τὰς διαφόρους ἀντιλήψεις τῶν ἀρμοδίων ἐπιστημονικῶν κύκλων καὶ ὑπηρεσιῶν καὶ κατὰ τὰς διαφόρους τέλους ἀγαθὰς μερσίμας Κοινωνίας καὶ Κράτους, ἀποδεικνυόμενας ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ὅτε μὲν εὐστόχους ὅτε δὲ ἀνεπαρκεῖς καὶ ἀστόχους.

Πάντα τὰ τοιαῦτα προβλήματα ἀνάγονται εἰς τὸ διαγεγραμμένον ὑπὸ τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς εὐρύτατον πρόγραμμα ἐμβριθῶν ἐρευνῶν καὶ εὐγενῶν προσπαθειῶν, δι' ὧν σκοπεῖται καὶ ἐπιζητεῖται βραδέως καὶ ἡρέμα γενικὴ βελτίωσις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καὶ τῶν ὄρων τῆς λειτουργίας τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν, βελτίωσις τελικὸν σκοπὸν ἔχουσα τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν καθολικὴν εὐημερίαν τῆς Ἀνθρωπότητος.

Ἴδου διατί καθιέρωσεν ὁ «Πυθαγόρας» τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους πρὸς συμπλήρωσιν τῆς εὐρυτάτης ἀποστολῆς, ἣν ἔχει πᾶν Τεκτονικὸν Περιοδικὸν Σύγγραμμα καθ' ἐκάστην χώραν, ἐν ἧ ἑτάλλει ἢ κραταῖα δρῶς τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς, παρέχουσα ποθητὴν δι' εὐγενεῖς ψυχὰς ὄασιν ἐν μέσῳ ξηρᾶς καὶ ἀποπνικτικῆς ἐρήμου, ἣν παριστᾷ πολλάκις ἢ περὶ πολλὰ καὶ μικρὰ τυρβαζομένη κοινωνία ἐν ἀνωμάλοις μάλιστα καιροῖς παροδικῆς ἀναστολῆς τοῦ αἰωνίου νόμου τῆς προόδου.

Τοῦ κεφαλαίου τούτου αἱ στήλαι ἀφιερώθησαν ἐν τῷ παρελθόντι κατὰ προτίμησιν εἰς τὸ προσφυγικὸν λεγόμενον ζήτημα, διότι ἐκρίθη καὶ τοῦτο καθ' ἑξοχὴν ζήτημα κοινωνικόν, διεγείρον τὸν βαθύτερον πόνον τῆς ψυχῆς, ὃν δύναται νὰ προκαλέσῃ ἀνθρωπίνῃ συμφορᾷ καὶ ἐκρίθη σκόπιμος ἐπίσης σύντομος ἔκθεσις τῆς ἱστορίας τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος ἐν Ἑλλάδι. (Ἦρα σελίδας 410, 625, 659, 688 τόμου 1924) Οὐδὲ θὰ παύσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο νὰ ἀπασχολῇ τὸν «Πυθαγόραν» καὶ μάλιστα μετὰ τὸν δημοσιευόμενον ἐν τῷ ἐπομένῳ τεύχει ἐμβριθῆ λόγον τοῦ φιλτ. ἀδ. Λεωνίδου Πολυδώρου—Κυβετοῦ, Σεβ. τῆς Στοᾶς «Ἰωνία» ἀπεικονίζοντα τὴν συμφορὰν καὶ τὴν δυστυχίαν, τὴν ὀδύνην καὶ τὴν ἀπόγνωσιν τῶν ὑπὸ σκηνὰς ἔτι διαχειμαζόντων προσφύγων! Ἄλλ' οὐχ ἤττον ἀπὸ τοῦ παρόντος ἔτους καὶ ἐφεξῆς τὸ κεφάλαιον τῶν Κοινωνικῶν ζητημάτων θὰ ἐκπληρώσῃ εὐρύτερον τὸν προορισμὸν αὐ-

τοῦ. Θὰ καταβληθῆ προσπάθεια ἵνα παρέχωνται, ἂν μὴ πλήρεις μελέται, ἀλλ' ἐν πάσῃ περιπτώσει νύξεις ἐπὶ διαφόρων κοινωνικῶν ἀναγκῶν, διδουσαι ἴσως εὐχάριστον ἀφορμὴν ὅπως βαθεῖς μελετηταὶ ἐγκύπτωσιν εἰς ἐμπεριστατωμένας σχετικὰς μελέτας καὶ μεγάλοφρονες φιλόανθρωποι παρέχωσι σκόπιμον συναρωγὴν καὶ συνεπικουρίαν εἰς θεραπείαν ἀποκαλυπτομένων πληγῶν τῆς δεινοπαθοῦσης ἀνθρωπότητος.

Ἐπὶ τοιαύταις ἐλπίσιν ἐπικαλούμεθα τὴν εὐμενῆ προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Πυθαγόρου» ἐπὶ τῶν θεμάτων, ἅτινα προσβάλλονται πρὸς σκέψιν καὶ μελέτην ἀριόζουσιν εἰς τοὺς Ἑλληνας Τεκτονοὺς ὑπὲρ τῆς δεινῶς δοκιμασθείσης Πατρίδος, ὑποσχομένης οὐχ ἥττον νὰ ἀναδειχθῆ αὐτῆς παράγων καὶ συντελεστὴς τοῦ Πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. (1)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Π ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ 33.

ΕΡΓΑ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ

Τεκτονικῆς ὄντως ἀρετῆς ἔργον ἔγνω νὰ ἐπιτελέσῃ ἡ ἐν Ἀνατ. Ζακύνθου καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Μεγ. Στ. τῆς Ἀγγλίας εὐδοκίμως λειτουργοῦσα Σ. Στ. «Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς».

Τὰ μνημεῖα τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ἀρχαῖα τε καὶ Βυζαντινῆς καὶ νεωτέρας, ἀναπαριστῶντα τὰς εὐγενεῖς παραδόσεις τοῦ Ἑθνους, ἐπιτείνουν καὶ ἐνισχύουσι πᾶσαν ἀγαθὴν τάσιν πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ διὰ τοῦτο τυγχάνουσιν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψιν ἄξια τῆς τεκτονικῆς εὐλαβείας, πολὺ δὲ μᾶλλον, ὁπόταν συνδέωνται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως καὶ πρὸς τὴν ἱστο-

(1) Διὰ τοῦ ἀνωτέρω ἀρθρου, ὡς εὐνόητον τῷ ἀναγνώστῃ, ἐπεξητήθη ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς φύσεως τῶν λεγομένων Κοινωνικῶν ζητημάτων, ὡς συναφῶν πρὸς τοὺς τελικοὺς σκοποὺς τῆς Ἑλευθέρας Τεκτονικῆς. Ἐν τούτοις πρὸς πληροτέραν κατανόησιν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ συνεπτυγμένων ἐκτεθεισῶν σκέψεων δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ μελέτη σχετικῶν ἀρθρων προγενεστέρων, οἷα τὰ ἀκόλουθα : «Συζητήσεις ἐπὶ κοινωνικῶν ζητημάτων» σ. 673.—«Ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑλευθέρας Τεκτονικῆς» σ. 425.—«Ἀρδεύσωμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν» σ. 393.—«Πνευματικὴ Ζωὴ 361 τόμου ἔτους 1924.—«Ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία» σ. 321.—«Ἡ Ἐπιστήμη τῆς Ζωῆς», «Βιωτικὴ» κλ. σ. 259, 292, 326. τόμου ἔτους 1923.—Ὡς ἐπίσης καὶ ἄλλα διάφορα ἄρθρα τῶν δύο τελευταίων τόμων 1923 καὶ 1924 καὶ πλείστα ἄρθρα κατεσπαρμένα εἰς τοὺς ἔνδεκα τόμους τῆς ἀρχικῆς ἐκδόσεως ἀτυχῶς ἐξαντληθέντας καὶ παρ' ἐλαχίστων ἀρχαίων Τεκτόνων διατηρουμένους.

οίαν τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς ἢ ἀναμνησκῶσι γεγονότα ἱστορικῆς ἐπιδράσεως τῶν δογμάτων καὶ διδασκαλιῶν τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς ἐπὶ τὰς τύχας τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν.

Τοιοῦτον μνημεῖον ἱστορικὸν δικαίως χαρακτηρίζεται ὁ ἐν Ζακύνθῳ ἀρχαῖος ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Λατίνου, διότι ἐν τούτῳ ἐγένοντο αἱ ὀροκομοσῖαι τῶν μυστῶν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ἐκκολαφθείσης μὲν ἐκ τῆς Ἐλευθέρας Τεκτονικῆς, εὐρούσης δὲ τὰ πρῶτα παρήγορα ἄστυλα φιλοσοφίας καὶ ἐνισχύσεως ἀνὰ τὰ γόνιμα ἐν ὑψηλοφροσύνῃ ἐδάφῃ τῆς τότε Ἰονίου Πολιτείας.

Ὁ Ναὸς οὗτος ἐρειπωμένος ἐκ τῶν σεισμῶν, οἵτινες κατὰ καιροῦς ἐδόνησαν καταστρεπτικῶς τὴν ὠραίαν νῆσον, προῶριστο νὰ ἐξαφανισθῇ εἰὰν μὴ ἐπικαίρως ἐπήρχετο ἡ ἀγαθὴ τεκτονικὴ ἔμπνευσις ἐξ ἧς ὀρωμένον ὁ «Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς» κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς ἐβδόμης Ἰανουαρίου, πανηγυρικῆν τῆς ἐπετείου τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, ἀπεφάσισε νὰ διαιωνίσῃ τὸ σεμνὸν τοῦτο μνημεῖον τῶν ὄρκων ὑπὲρ Ἐλευθερίας!

Καὶ δικαίως ὁ «Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς» ἐποιήσατο εὐρεῖαν ἔκκλησιν πρὸς τὰ ἐξ Ἑλλήνων, ἀπολαμβανόντων ἤδη τὰ ἀγαθὰ τῆς Ἐλευθερίας, συγκροτούμενα Τεκτονικὰ Ἐργαστήρια, ὧν πολλὰ ἤδη ἤρξαντο μετ' εὐμενείας ἀνταποκρινόμενα πρὸς τοιαύτην ἀδελφικὴν ἔκκλησιν.

Ἡ ὅλη φροντίς καὶ ἐπιμέλεια τῆς ἐκτελέσεως τοῦ εὐγενοῦς ἔργου ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Στοᾶς εἰς Ἐπιτροπὴν συγκροτηθεῖσαν ἐκ διαπρεπῶν Ἀδελφῶν ὡς ἔπεται: Γ. Σαρακίνης ὡς πρόεδρος, Ν. Μπελέτης ὡς ταμίας, Διονύσιος Β. Ἀναστασίου ὡς γραμματεὺς, Κ. Γ. Ἀλεξόπουλος Ἄγγελος Σαλούτσης, Ν. Καιροφύλαξ καὶ Ἰωσήφ Βαλδρέσκας. Αἱ ἀποστελλόμεναι χρηματικαὶ εἰσφοραὶ ἀπευθύνονται πρὸς τὸν κ. Νικόλαον Μπελέτην, ταμίαν τῆς Στοᾶς «Ἀστὴρ τῆς Ἀνατολῆς» εἰς Ζάκυνθον.

Α. Π. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΑΙ ΦΙΛ. ἘΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ ΕΝ ΚΟΙΛ. ΛΕΜΗΣΟΥ

Στοὰ Τελειοπ.: «Ἐλευθερία».—Τρεῖς Κο.· Διδ.· Ἀλκιβιάδης Κ. Ἐλευθεριάδης, Ἐπιθεωρ.· Κ. Σωτηριάδης καὶ Ι. Κίρτζης, Ρήτ.· Σωκράτης Γ. Τορναρίτης, Γρ.·Σφρ.· Γαβριὴλ Ἰωαννίδης, Θεσσαρ.· Κῦρος Τριτοφτίδης, Ἐλεον.· Φώτιος Μαρκίδης, Δοκιμ.· Ἀλέκος Γεωργιάδης, Τελετ.· Γαβριὴλ Κουδουνάρης, Αρχ.· Φρ.· Νικ. Χατζηλοῖζης.

Περιστ.: «Πλάτων».—Σοφώτ.· Σωκράτης Γ. Τορναρίτης, Φύλακ.· Δημ. Νικολαΐδης καὶ Ἀλκ. Ἐλευθεριάδης, Ἰππ.· Εὐγλ.· Νεοπτ. Πασχάλης, Ἰππ.· Καγκ.· Γαβριὴλ Ἰωαννίδης, Δοκιμ.· Γαβρ. Κουδουνάρης καὶ Νικ. Χατζηλοῖζης, Θεσ.· Ι. Κυριακίδης, Ἐλεον.· Κ. Σωτηριάδης, Τελετ.· Ἀλ. Γεωργιάδης, Αρχ.· Φρ.· Φώτ. Μαρκίδης.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

*Baumgart (B. R.) 'Ο Τεκλονισμός καὶ τὰ Μαθηματικά. Ἐν
Los Angeles 1924.*

Οἱ ἀρχαιότατοι πρόγονοι ἡμῶν μὴ ἔχοντες σαφεῖ ἰδέαν τῆς φιλο-
λογίας ὡς ἐπιστήμης, συνέχουν τὴν, κατὰ τὸν Βοίχιον ὄρισμόν, γνῶ-
σιν τῶν ἐγνωσμένων (1) μετὰ τῆς πολυμαθίης καὶ στεντορεῖα τῇ
φωνῇ διεκήρυττον ὅτι οὐδὲν γλυκύτερον ἢ τὰ πάντα γινώσκειν (2).
Τὸ λόγιον τοῦτο κατεπολεμήθη ὑπὸ τοῦ Ἡρακλείτου, ὅστις ἐδίδαξεν
ὅτι «Πολυμαθὴ οὐκ ἔχει νόον» (3), ἢ δὲ διδασκαλία αὕτη συνετέ-
λεσε τὰ μάλιστα εἰς τὸν καταμερισμὸν τῶν ἐπιστημῶν εἰς διαφοροὺς
κλάδους, ὧν γνωστότερος εἶναι ὁ ὑπὸ τοῦ Εὐκλείδου (4) εἰσαχθεὶς
κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἐπικρατήσας καὶ μέχρι σήμερον διατηρῶν ἴχνη τινὰ
τῆς ἀρχαίας εὐκλείας.

Ὅστις ἐμελέτησε τὴν κατὰ τοὺς μέσους χρόνους ἱστορίαν τῆς ἀγω-
γῆς ἐγνώρισε τὴν εἰς trivium καὶ quadrivium διαίρεσιν (5), ἣτις
ἀπειτέλει τότε τὴν εἰκόνα τῆς ἀληθείας (6), ἵνα μεταχειρισθῶ τὸν
ὑπὸ τοῦ Βάκωνος ὄρισμόν τῆς ἐπιστήμης. Καὶ τὸ μὲν trivium συνί-
στατο ἐκ τῆς Γραμματικῆς, Ρητορικῆς ἢ Διαλεκτικῆς καὶ Λογι-

1) Boeck (August) Encyclopädie und Methodologie der philo-
gischen Wissenschaften. Herausgegeben von Ernst Bratuschok. Leipzig
1877 σ. 11 «so ist die Philologie—oder was dasselbe sagt» die Geschichte,
Erkenntniss des Erkannten» καὶ λεξικὸν Ἑγκυκλοπαιδικὸν τομ.
VI σ. 738.

2) Φιντικλέους (Σ) Ἑγκυκλοπαιδεία τῶν φιλολογικῶν ἐπιστημῶν.
Χειρόγραφον τοῦ Δ. Α. Κονδύλη γραφὲν κατὰ τὰς παραδόσεις. Ἀθήνησι 1871 σ. 13

3) Ἀποσπάσματα Ἑλλήνων φιλοσόφων διὰ τὸ φιλοσοφικὸν φροντιστήριον.
Ἐν Ἀθήναις 1915 σ. 14 «Πολυμαθὴ νόον οὐ διδάσκει». Ὁ Βοίχιος
ἐν τῇ σ. 7 τοῦ προμνημονευθέντος συγγράμματος ἀναγράφει τὴν παραλλαγὴν
«Πολυμαθὴ νόον οὐ φέει».

4) Grasberger (Lorenz) Erziehung und Unterricht im Klas-
sischen Altertum III σ. 348, Kraus'se Kunsturkunde III σ. 78.

5) Lennings Encyclopädie der Freimaurerei. Zweiter Band
Leipzig 1901 σ. 548.

6) Bacon De augm. scient. «La science n'est autre chose qu'une
image de la verité; Car la verité dans la realité des choses et la verité
de la connaissance ne sont qu'une seule et même ver. et ne différent
pas entre elles plus qu'un rayon de lumière direct d'un rayon
réfléchi».

κῆς, τὸ δὲ quadrivium ἐκ τῆς Ἀριθμητικῆς, Γεωμετρίας, Μουσικῆς καὶ Ἀστρονομίας (7).

Ἡ εἰς ἑπτὰ κατανομή τῶν ἐπιστημῶν, καίτοι μὴ ἐν χρήσει εἰς τὴν σημερινὴν ἐπιστήμην, διασώζεται ἔτι καὶ νῦν εἰς τὸν τεκτονισμόν (8). Τὰ τυπικὰ τοῦ δευτέρου (9) καὶ τριακοστοῦ (10) βαθμοῦ εὐρὺν ποιῶνται λόγον περὶ τῆς ἀπὸ τοῦ Εὐκλείδου χρονολογουμένης διαίρεσεως ταύτης, ἕξ ἧς διδασκόμεθα ὅτι τὰ Μαθηματικὰ ἔχουσι μεγίστην σημασίαν ἐν τῷ κύκλῳ τῶν ἐπιστημῶν.

Πολλοὶ φιλόσοφοι ἀπεδυσπέτουσαν νὰ κατατάξωσι τὰ Μαθηματικὰ εἰς τὰς ἐπιστήμας, διότι δὲν διέβλεπον ἐν αὐτοῖς τι τὸ ἐπαγωγόν. Ὁ Ἀριστοτέλης (11) λ. χ. δὲν ἀνεγνώριζε τὰ μαθηματικὰ ὡς ἐπιστήμην, διότι ἰσχυρίζετο ὅτι ταῦτα, ὡς ἀναφερόμενα εἰς τὸ ποσοτικόν, δὲν ἐδείκνυον τὸ πραγματικόν, ἀλλ' ἐγνώριζον μόνον τὸ δυνατόν. Παραπλήσια, διδάσκει καὶ ὁ Bergson (12). Τὰ Μαθηματικὰ, λέγει ὁ Berkeley (13) καίτοι πρακτικῶς ὠφέλιμα, θεωρητικῶς δὲν εἶναι ἀληθῆς ἐπιστήμη, καθόσον ταῦτα ἀναφέρονται εἰς διάστημα, τοῦ ὁποίου τὰ μέρη εἶναι ὁμοιογενῆ καὶ ἐπ' ἀπειρον διαιρετά, ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἑτερογένειαν τῆς ψυχικῆς ζωῆς κτλ.

Sed et altera audiatur pars. Οὐκ ὀλίγοι εἶναι οἱ τὴν ὠφέλειαν τῶν Μαθηματικῶν κατιδόντες καὶ τὴν πρώτην εἰς αὐτὰ θέσιν ἐν ταῖς ἐπιστήμας παρασχόντες. Οὕτω λ. χ. ὁ Πλάτων (14) λέγει ὅτι τὰ μαθηματικὰ ὡς ἀκριβεστάτη τῶν τεχνῶν εἶναι ἢ καλυτέρα προπαρασκευῆ τῆς Διαλεκτικῆς, τὰ δὲ θέματα αὐτῶν ἴστανται ἐν τῷ μέσῳ τῶν Ἰδεῶν ἕξ ἑνὸς καὶ τῶν γιγνομένων καὶ ἀπολλυμένων ἕξ ἑτέρου (15). Κατὰ

7) Φιντικλέους ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐγκ. σ. 5.

8) Περὶ τῶν ἐλευθέρων τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν βλ. καὶ Πυθαγόρας Ἐτος Αὐγ. 1882 σ. 315 καὶ Oliver (G) A dictionary of symbolical Masonry London 1853 σ. 33 ἐν λέξει Arts liberal.

9) Τυπ. Β'. συμβ. βαθμ. Ἀν. Ἀθ. 1922 σ. 27.

10) Τυπικὸν Ἀρείου Πάγου. Ἐν Κοιλ. Ἰλ. καὶ Ἀν. Ἀθ. 1915 σ. 15.

11) Τὸ εἶναι, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη, ἀντιλαμβανόμεθα, ὅταν ἀποβλέπωμεν εἰς τὴν ποιοτικῶς χαρακτηριζομένην πράξιν ἢ ἐνέργειαν, ἣτις ἐκφαίνεται ἐν τῷ ὀργανισμῷ ἡμῶν ἢ τῶν λοιπῶν ζωϊκῶν ὄντων κατ' ἀρχάς.

12) Παπανοῦτσου (Εὐαγγ. Π). Ὁ Πραγματισμὸς ἢ Οὐμανισμὸς 1924 σ. 240.

13) Παπανοῦτσου (Εὐαγγ. Π). Ἐν τῷ προμνημ. σ. 338.

14) Νόμοι ζ 817 E, Φίληβος 56, Πολιτεία 521 Δ καὶ 525 A.

15) Τσελέρσ'υ—Εὐαγγελίδου Σύνοψις Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας σ. 11.
* Σκοπὸς τῶν μαθηματικῶν ἐπιστημῶν εἶναι ἢ ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν εἰς τὰ ὑπέρ

τὸν Καρτέσιον (16) τὰ Μαθηματικά εἶναι ὑπόδειγμα εἰλικρινείας καὶ σαφηνείας. Ὁ δὲ πολὺς Wundt (17) ἐν σελ. 109 τοῦ τρίτου μέρους τοῦ Αου τόμου τοῦ συστήματος τῆς φιλοσοφίας του (18) λέγει ὅτι «ἡ Μαθηματικὴ εἶναι γενικὴ ἐπιστήμη τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος ἢ ποικιλίας τῶν ἀντικειμένων. Εἶναι ἡ τυπικὴ ἐκείνη ἐπιστήμη, ἣτις στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διανοητικῶν νόμων, ἐπὶ τῶν θεωρητικῶν τύπων καὶ ἐπὶ τῶν κατ' ἀναλογίαν τούτων νοερώς δημιουργηθησομένων ποικιλιῶν», ἐν δὲ τῇ σ. 13 τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ὀρίζει «τὰ Μαθηματικά ὡς τὴν ἔρευναν πασῶν ἐν γένει τῶν νοερώς τυπικῶν σχέσεων καὶ τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν» κτλ.

Παραλείποντες τοὺς πολλαπλοὺς ὀρισμοὺς τῆς Μαθηματικῆς ἐπιστήμης, ἣτις εἶναι ἡ ἐπιστήμη ἢ ἀσχολουμένη περὶ τὴν ποσότητα, τὴν ἔκτασιν καὶ τὰς διαστάσεις τῶν διαφορῶν ἀντικειμένων, ἢ ἐξετάζουσα αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀντικείμενα πρὸς ἑαυτὰ ἢ ἐν ἀντιβολῇ πρὸς ἄλλα ὅμοια καὶ προσθέτουσα ἢ ἀφαιροῦσα μέρη τινὰ αὐτῶν, ἐρχόμεθα νὰ ἴδωμεν τί ὁ ἐνδοξότατος Μ. Γεν. Ἐπιθ. ἀδ. Baumgardt ἐν τῇ περὶ οὗ ὁ λόγος πραγματεία γράφει.

Ἡ Μαθηματικὴ, μᾶς λέγει, εἶναι ἐπιστήμη καθαρῶς τεκτονική. Πρὸς αὐτὴν εἶναι ἐστραμμένη ἡ προσοχὴ πάντων τῶν διανοουμένων τεκτόνων, διότι ὡς ἀργυρᾶ κλωστή διανθίζει τὸν στήμονα καὶ τὸ ὑφάδιον τῶν βαθμῶν δύο μέχρι τριάκοντα δύο. Εἶναι ἡ ἐπιστήμη, ἣτις προετοιμάζει τὸ πνεῦμα πρὸς ἐκτίμησιν τῆς καθαρᾶς ἀληθείας, ἣτις μεταρροῖ Ἡμᾶς ὑπὲρ τὴν ὕλην καὶ μᾶς ἱκανοῖ, ὅπως μὴ ἀπορροφώμεθα ἐκ τοῦ αἰεὶ μεταβαλλομένου ἀπτοῦ ὄρατοῦ καὶ συγκεκριμένου τούτου κόσμου, τοῦ παρουσιάζοντος μυριάδας φαινομένων, εἰς ἃ ἡ Μαθηματικὴ μᾶς διδάσκει, ὅπως μὴ προσέχωμεν, ἀλλὰ νὰ προσηλώμεν τὸν νοῦν μας ἐπὶ τῆς κειμένης ὀπισθεν τῶν φαινομένων ἀναλλοιωτου καὶ αἰωνίου οὐσίας... Τῇ βοηθείᾳ τῆς Μαθηματικῆς δυνάμεθα ν' ἀνιχνεύωμεν τὴν φύσιν κατὰ τὰς ποικίλας αὐτῆς στροφὰς μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν ἀποκρύφων κρησφύγετων της... Διὰ τῆς καλλιέργειας τῆς νοερᾶς δυνάμεως δυνάμεθα ν' ἀνακαλύπτωμεν τὴν δύναμιν, τὴν σοφίαν καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Μ.

τὰ αἰσθητὰ ἀνύψωσις» καὶ σ. 127 «Τὰ Μαθηματικά ἀποτελοῦν τὸν σύνδεσμον τῆς ιδέας καὶ τοῦ φαινομένου».

16) *Meditat.* 5, *Regulae* 2 καὶ 4.

17) Πρβλ, καὶ *Logik II* 2 ἐκδ. 1893 σ. 88.

18) *System der Philos.* ἐκδ. 1907.

Α.: Τ.: Σ.:⁽¹⁹⁾ καὶ νὰ προσβλέπωμεν μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰς καλλιτεχνικὰς ἀναλογίας, δι' ὧν ἀπετελέσθη ἡ εὐρεῖα αὕτη μηχανή..... Τί εἶναι ἀλήθεια; Ἐχομεν κριτήριον δι' αὐτήν; Πῶς γνωρίζομεν ὅτι κατέχομεν αὐτήν, ὅταν ἐνεργῶμεν; Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἡ Ἐλευθέρα τεκτονικὴ ἀπαντᾷ ὡς ἑξῆς: Ἐλευθέρα εἶναι ἐν τῶν διακοσμητικῶν τῆς θεότητος καὶ τὰ Μαθηματικὰ εἶναι τὸ κριτήριον αὐτῆς, ὁ μίτος τῆς Ἀριάδνης ὁ ἄγων Ἡμᾶς ἀσφαλῶς διὰ τοῦ λαβυρινθίνου χάους τῆς πλάνης καὶ τοῦ ψεύδους εἰς τὴν οὐσίαν πάντων τῶν πραγμάτων.

Ὁ περιώνυμος Λεονάρδος Λαβίντσι εἶπεν ὅτι ἐν ἐκάστη εἰδικῇ περὶ φύσεως θεωρίᾳ ἐνυπάρχει τοσαύτη πραγματικὴ ἐπιστήμη, ὅσην ἐγγυῶνται τὰ Μαθηματικὰ. Ὁ Πλάτων ὑπεράνω τῆς θύρας τῆς εἰσόδου τῆς σχολῆς του τῆς λεγομένης Ἀκαδημείας ἀνέγραψε τὴν ἐπιγραφὴν:

«Οὐδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίστω». ⁽²⁰⁾

Τριάκοντα ἔτη π. χ. ἀνεφάνη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ Εὐκλείδης καταστάς περιώνυμος διὰ τὰ στοιχεῖα τῆς Γεωμετρίας του, ἐν οἷς συνηρολόγησε καὶ πρῶτος ἐπιστημονικῶς ἐταξιθέτησε πάσας τὰς μαθηματικὰς γνώσεις τῆς ἐποχῆς του. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἶναι πραγματικὸν κριτήριον τῆς ἀληθείας καὶ εἶναι πιθανῶς τὸ μέγιστον τῶν ἔργων, ὅπερ συνέλαβεν ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ἐν τῇ ἀναζητήσει κριτηρίου τῆς ἀληθείας. Ἐν αὐτῷ ὅρισμοι καὶ θεωρήματα συζεύγνυνται εἰς ἀξιώματα καὶ τὰ πάντα συνδυάζονται ὑπὸ λογικῆς ἀδυσωπῆτου καὶ ἀναλλοιώτου ὡς αὐτὴ ἡ μοῖρα. Ἡ ἀπαράμιλλος ἀκρίβεια καὶ βραχυλογία τοῦ συγγράμματος τούτου ἀνέδειξαν τὸν Εὐκλείδην πατέρα τῆς Γεωμετρίας καὶ παρέδωκαν τὸ ὄνομά του εἰς τὴν Ἱστορίαν. Ἡ εὐκλείδιος Γεωμετρία λέγει ὁ Henri Poincaré ⁽²¹⁾ εἶναι καὶ θὰ μείνῃ ἕς ἀεὶ εὐχρηστος Ἄων διότι εἶναι ἀπλουστερὰ πάσης ἄλλης καὶ Βον διότι συμφωνεῖ πρὸς τὰς ιδιότητες τῶν φυσικῶν σωμάτων. Διὸ καὶ μέχρι σήμερον ἐν τοῖς Ἀγγλικῶν σχολείοις, ἐν οἷς ἐπικρατεῖ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα, εἶναι ἐν χρήσει τὰ στοιχεῖα τοῦ Εὐκλείδου, ἅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἐπισταμένη καὶ ἐνδελεχῆς μελέτη τῶν ἀνιολογιῶν καὶ σχέσεων τοῦ διαστήματος τῶν τριῶν διαστάσεων τοῦ Σύμπαντος. Πλὴν ὁμως τῆς Γεωμετρίας ὁ Εὐκλείδης

19) Πρβλ. Τυπικὸν Ἀρείου Πάγου σ. 15 «Διὰ τῆς βοηθείας ταύτης ὁ ἄνθρωπος ἐξικνεῖται εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ ἀπείρου καὶ τὴν ἀντίληψιν τῆς μονάδος».

20) Τζετ. Χιλ. VIII 1973.

21) *La vie de la science* σ. 124-132 καὶ *science et Méthode* σ. 113-119.

συνέγραψε καὶ ἄλλα ἔργα, ἀπερ ἀκόμη καὶ σήμερον ἔχουσι μεγάλην σημασίαν. Τούτων ἄξια μνείας εἶναι **Τὰ περὶ κωνικῶν τομῶν, τὰ περὶ Φαινομένων**, ἐν οἷς ἐξετάζεται καὶ ἡ Οὐράνιος Σφαῖρα, τὰ περὶ ἔμβραδῶν (διαίρεσεων) ⁽²²⁾ κλπ.

Ἐνέκδοτόν τι ἀναφέρει ὅτι μαθητῆς τις τοῦ Εὐκλείδου κατανοήσας τὸ πρῶτον αὐτοῦ θεώρημα ἠρώτησε τὸν διδάσκαλόν του «**τί πρόκειται νὰ κερδίση τις μανθάνων τὰ πράγματα ταῦτα ;**» ὁ δὲ Μέγας Γεωμέτρης ἀντὶ ἀπαντήσεως ἐκάλεσε τὸν δούλόν του καὶ εἶπε εἰς αὐτόν : «**Δὸς εἰς αὐτόν τρεῖς ὀβολούς, ἀφοῦ θέλει ν' ἀνταμειβηται, δι' ὅ,τι μανθάνει**».

Εἰς τοὺς τέκτονας ὁ Εὐκλείδης εἶναι γνωστός ἐκ τοῦ 47ου θεωρήματος καὶ ἐκ τινος παραδόσεως, ἧς ἡ ἀρχαιοτάτη μορφή σώζεται εἰς τὴν σ. 226 τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «**Βιβλίου τῶν Καθηκόντων**» τοῦ χειρογράφου τοῦ Cooke. Ὁ Kouk ἐν τῷ χειρογράφῳ του ἀνέπτυξε τὴν ἱστορίαν τοῦ τεκτονισμοῦ, ἐν ἧ παρουσιάζει τὸν Εὐκλείδην ὡς μαθητὴν τοῦ Ἀβραάμ. Ἡ ἀφήγησις αὕτη μνημονευομένη εἰς ὅλα τὰ χειρόγραφα τὰ ἀπορρέοντα ἐκ τοῦ χειρογράφου τοῦ Kouk παρεισέφευξε καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐλευθέρας τεκτονικῆς τοῦ Ἀνδερσον, ἐν ἧ ὁ Εὐκλείδης φαίνεται ὅτι σπουδαίως μετὰ τοῦ Πυθαγόρου συνετέλεσαν ἐν τῇ διαπλάσει τῆς γεωμετρίας. Τὸ χειρόγραφον ὅμως τοῦ Cooke, ἐνῶ κατὰ τὰ ἄλλα φαίνεται ὀρθόν, σφάλεται ὡς πρὸς τὸ ὅτι παρουσιάζει τὸν Εὐκλείδην σύγχρονον τῷ Ἀβραάμ. Ἡ ἀλήθεια τῶν ἐν τῷ χειρογράφῳ γεγραμμένων ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Εὐκλείδου ὁ ποταμὸς Νεῖλος ὑπερῆξεχείλισε τόσον, ὥστε πολλὰ τῶν οἰκημάτων τοῦ Αἰγυπτιακοῦ λαοῦ κατεστράφησαν. ⁽²³⁾ Ὁ Εὐκλείδης ὡς ὁ Αὐτὸς Μέγας Επόπτης τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου τοῦ Σωτῆρος, ὅστις ἦτο Μέγας Διδάσκαλος ⁽²⁴⁾, ἐδίδαξε τοὺς Αἰγυπτίους τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν στερεοὺς τοίχους καὶ τάφρους, ὅπως σταματῶσι τὴν πρόοδον τοῦ ὕδατος καὶ ἐπιστημονικώτατα κατένευε τὴν χώραν οὕτως, ὥστε ἔκα-

22) Λεξικὸν ἐγκυκλοπαιδικὸν τόμος Δος σ. 60.

23) **Oliver (G)** Ἐν τῷ προμνημονευθέντι σ. 128 «**An old M on. Masonry says. «Euclid was the pupil of Abraham and in his time the river Nile overflowed so far, that many of the dwellings of the people of Egypt were destroyed.....» the M. S. is incorrect in making Euclid contemporary with Abraham.**

24) **Anderson in seiner Geschichte der Maurerei (in der Aufgabe von 1738), macht er Eucl, sogar zum ersten Grossaufseher des königs Ptolemäus Soter der selbst Grossmeister genannt wird.**

στος να δύνηται ν' αναγνωρίζη τὴν περιουσίαν του. ⁽²⁵⁾ Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀνήγαγε τὴν γεωμετρίαν εἰς ἐπιστήμην καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν τεκτονικὴν. ⁽²⁶⁾

Τριακόσια περίπου ἔτη πρὸ τοῦ Εὐκλείδου ἔζησεν ὁ Πυθαγόρας, ὅστις κατηνάλωσε 22 ἔτη ἐν Αἰγύπτῳ, ἔξ ἧς μετέβη εἰς Περσίαν μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Καμβύσου. Ἐκεῖ ὑπὸ τῶν σοφῶν ἱερέων τῆς ἀξιόλογου ταύτης χώρας: τῶν Μάγων, ἐδιδάχθη τὰ Μαθηματικά. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν πατρίδα του ἵδρυσεν φιλοσοφικὴν καὶ μαθηματικὴν σχολήν, ἣν περὶ τὸ 528 π. Χ. μετήνεγκεν εἰς Κρότωνα τῆς Ἰταλίας.

Δὲν θὰ ἐπεκταθῶ, ὡς ὄφειλον, ἀναπτύσσω τὰς ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ διδασκαλίας τοῦ μεγάλου τούτου φιλοσόφου, ⁽²⁷⁾ ἀλλὰ θὰ ἀρκεσθῶ μόνον νὰ εἶπω τὰ ἑξῆς:

Λοὺς ὅτι ὁ Πυθαγόρας εἶναι κυρίως γνωστὸς εἰς τοὺς τέκτονας ἐκ τοῦ προμνημονευθέντος 47 προβλήματος τοῦ Εὐκλείδου, ὅπερ φέρει τὸ ὄνομά του. Βοῦν ὅτι ἡ διδασκαλία του ἀπεκρυσταλλοῦτο εἰς τὸ ἀξίωμα καθ' ὃ τὰ πάντα μικρὰ τε καὶ μεγάλα στηρίζονται ἐπὶ μαθηματικῆς βάσεως ⁽²⁸⁾. Οὕτω ἀπὸ τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος μέχρι τῶν ἐλαχίστων νιφάδων χιόνος ⁽²⁹⁾ καὶ τῶν ἀτόμων τῆς δημιουργίας ἐνυπαρχοῦσι μαθηματικαὶ ἀναλογίαι.

25) **Oliver (G)** Ἐνθα καὶ ἀν «... **Euclid instructed them in the art of making mighty walls and ditches to stop the progress of the water; and by geometry measred out the land and divided it into partitions so that each man might ascertain his own property.....**»

26) **Len nigs Encyk. der Freimaurerei. Erst. Bd.** σ. 267 «**Eucl. habe in Aegypten die Wissenschaft der Geometrie geordnet und sie Maurerei genant.....**»

27) Περὶ τοῦ βίου τοῦ Πυθαγόρου, τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἰδρυθέντος θεσμοῦ καὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐλευθέραν Τεκτονικὴν βλ. Πυθαγόρας 1884 σ. 193, 1885 σ. 17, 48, 93, 119, 143, **Arch. für Gesch. d. Phil. Bd.** 21 (1908) **Bauer Der ältere P.** 1897 **Chaignet Pythagore et la phil. pythagor.** (1875) **Diels Fragm. der Vorsokratiker** (1906), **Gomperz (rh) Griechische Denker** (1911), **Oppel (K) Pyth. und die Freimaurerei** (1861), **Rothenbücher Das system der Pythagoreer** (1867), **Wedekind Der pythag. Order. die obscuranten vereine in der Christenheit und die Freimaurerei in gegenseitigen verhaeltnissen.** **Leipz.** 1820 κλπ.

28) **Φιλολάου Ἄπ.** 2, 3, **Στοβαίου I.** 456, **Θέωνος Σμυρναίου I5** σ. 22, 5 **Hiller.** **Φωτίου Βιβλιοθήκη** σ. 712 «ἐπειδὴ πάντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἀνήγον.... τὰ ὄντα πάντα ἀριθμοὺς προσηγόρευον».

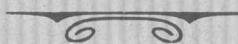
29) Τούτων τὰ κρύσταλλα εἶναι συμμετρικά, ὡραία, ἀποτελοῦντα μαθηματικῶς τέλεια ἑξαγωνικά καὶ ἄστεροειδῆ σχήματα.

Γον ὅτι τὰ πάντα κατὰ τὸν Πυθαγόραν ἀπορρέουσιν ἐκ μιᾶς κοινῆς τῆς τῶν πάντων ἀρχῆς, ⁽³⁰⁾ ἣτις εἶναι τοῖς τέκτοσι τὰ μάλιστα γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου Ἀρχιτέκτονος ἢ Μεγάλου Γεωμέτρου τοῦ Σύμπαντος.

Τιμὴ καὶ δόξα, ἐπιλέγει ὁ Baumgardt εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἣτις παρήγαγε τοιούτους ἄνδρας, οἷοι **ὁ Πυθαγόρας καὶ ὁ Εὐκλείδης**. Πόσα γεγονότα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς των παρεδόθησαν εἰς τὴν αἰωνίαν λήθην, ἐνῶ τὸ ἔργον των ἀκόμη ζῆ καὶ διδάσκει ἡμᾶς τὴν κατεύθυνσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Καὶ πράγματι ὁ Πυθαγόρας ἦτο ὁ ἐπιφανέστερος τῶν διανοουμένων πάσης ἐποχῆς. Ἐνδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι, ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι παρηγγέλθησαν ὑπὸ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν, ὅπως ἀνεγείρωσιν ἀνδριάντα εἰς τὸν σοφώτατον τῶν Ἑλλήνων, οὗτοι ἐξελέξαντο τὸν Πυθαγόραν, ὅπως τῷ στήσωσιν ἄγαλμα.

Δυστυχῶς ὅμως ὁ Πυθαγόρας παρενοήθη, ἐν ὅσῳ ἔζη καὶ πιθανῶς εὖρεν, ὡς λέγεται, παράκαιρον θάνατον. Τοιαύτην ἔσχον τύχην ὁ Σωκράτης, ὁ Ἰησοῦς, ὁ Λούθηρος καὶ ὁ Νεύτων καὶ πᾶν μέγα καὶ σοφὸν πνεῦμα ἀναφανέν ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκ τούτου διδασκόμεθα ὅτι **«ὄπου ἀγαθότης ἐκεῖ καὶ Γολγοθᾶς**. Τὸν δὲ Γολγοθᾶν διαδέχεται πάντοτε αἴγλη ἀκτινοβολοῦσα ἐκ τῆς νίκης. Ἴνα λοιπὸν εἶναί τις μέγας, δέον νὰ παρανοῆται, διότι καθηλώθησαν ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φλόγας ὅσοι ἠθέλησαν νὰ ἐπιδείξωσιν εἰς τὸν ἀμαθῆ ὄχλον γυμνάς τὰς σκέψεις των καὶ τὰ αἰσθηματά των.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Π. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ 18ος

30) Φιλόλαος παρ' Ἰαμβλ. εἰς Νικομ. Ἀριθμ. σελ. 109 «Ἐν ἀρχᾷ πάντων.»